

UDLÆNDINGELOVENS

§ 9, stk. 8, med særlig fokus på 2.pkt.

-

ALIENS ACT

Section 9 (8), focusing on 2nd sentence

af LINDA THI THAO UYEN NGUYEN

Specialet indeholder en gennemgang af den historiske udvikling bag udlændingelovens § 9, stk. 8., derefter en analyse af forskellen mellem et arrangeret ægteskab og et tvangsægteskab, og det undersøges om det har været lovgivers hensigt med reglen, at ramme de arrangerede ægteskaber.

Herefter undersøges det hvorledes administrativ praksis er i overensstemmelse med reglens forarbejder og formål.

Derefter er der en gennemgang af de civilretlige regler om bevisbedømmelse samt forvaltningsretlige regler om skønsudøvelse, der har særlig betydning ved domstolsprøvelsen. Det undersøges om udlændingelovens § 9, stk. 8, med særlig fokus på 2.pkt, er en bestemmelse om skønsudøvelse, og hvorfor der efter denne bestemmelse kan tages hensyn til efterfølgende omstændigheder.

Slutteligt gøres der rede for Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og 14, og det undersøges om udlændingelovens § 9, stk. 8, 2. pkt. strider mod disse.

Det konkluderes, at tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke skal sidestilles med hinanden, og at det ikke er lovgivers hensigt med den nuværende regel at ramme de arrangerede ægteskaber.

Ud fra en statistisk undersøgelse og analyse af retspraksis sammenholdt med administrativ praksis, kan det konkluderes, at udlændingemyndighedens praksis i vidt omfang er i overensstemmelse med lovbestemmelsens forarbejder og formål, men at der er væsentlige huller ved udlændingemyndighedens administration af reglen.

På baggrund af en analyse, hvor udlændingelovens § 9, stk. 8, 2.pkt. sammenlignes med § 9, stk. 7 om tilknytningskravet, kan det konkluderes, at § 9, stk. 8, 2.pkt. ikke er en bestemmelse om skønsudøvelse, men bestemmelse om bevisbedømmelse. Derfor er domstolene ikke tilbageholdende med prøvelsen og derfor kan der tages hensyn til efterfølgende omstændigheder, efter reglerne om fri bevisførelse samt lovbestemmelsens retsfaktumbeskrivelse.

Til sidst konkluderes det, at § 9, stk. 8, særligt 2.pkt. ikke strider mod EMRK art. 8 om retten til familieliv, da der ifølge lovbestemmelsens forarbejder og ordlyd skal tages hensyn hertil i den konkrete vurdering. Derimod strider lovreglen formentligt med diskriminationsforbuddet i EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8, da reglen er udtryk for en ikke rimelig og uproportional forskelsbehandling.

Indholdsfortegnelse:

<u>1. Indledning</u>	s. 4
1.1. Problemformulering og disposition	s. 4-5
1.2. Emneafgrænsning og undersøgelse	s. 5-6
<u>2. Indsatsen mod tvangsægteskaber</u>	s. 6
2.1. Den historiske udvikling bag UDL § 9, stk.8	s. 6
2.1.1. Lovændringen i 1998 – Forbud mod arrangerede ægteskaber	s. 6-7
2.1.2. Lovændringen i 2000 – Indførelsen af UDL § 9, stk. 2, nr. 7.	s. 7-8
2.1.3. Lovændringen i 2002 – Den generelle bestemmelse om tvangsægteskab i UDL § 9, stk. 8	s. 8-10
2.1.4. Lovændringen i 2003 – Indsættelsen af formodningsreglen i UDL § 9 stk. 8, 2. pkt.	s. 10-12
2.1.5. Lovændringen i 2005 – Fremhævelse af hensynet til familiens enhed	s. 12
2.2. Tvangsægteskab og arrangeret ægteskab	s. 12-13
2.2.1. Tvangsægteskab	s. 13-14
2.2.2. Arrangeret ægteskab.....	s. 14-15
2.2.3. Tvangsægteskab og arrangeret ægteskab – det samme?	s. 15-16
2.3. Lovgivers hensigt med UDL § 9, stk. 8 at ramme arrangerede ægteskaber, som bærer præg af kultur og tradition?	s. 16-18
<u>3. Administrativ praksis og retspraksis</u>	s. 18
3.1. Statistik over afslag efter UDL § 9, stk. 8	s. 18-20
3.2. Analyse af retspraksis sammenholdt med administrativ praksis og forarbejder	s. 20
3.2.1. ”Overensstemmende og troværdige forklaringer”	s. 20-21
3.2.2. ”Divergerende oplysninger i ansøgningsskemaer”	s. 21-22
3.2.3. ”Samliv efter ægteskabsindgåelse”	s. 22-23
3.2.4. ”Længerevarende og indgående bekendtskab forud	

for ægteskabsindgåelsen”	s. 23-24
3.2.5. ”Tidligere ægtefællesammenføringer i parternes nære familie”	s. 24-25
3.2.6. ”Ægtefællesammenføring i parternes nære familie til andre lande end Danmark”	s. 25-26
3.3. Er administrativ praksis i overensstemmelse med UDL § 9, stk. 8’s forarbejder og formål?	s. 26-28
<u>4. Domstolsprøvelsen af UDL § 9, stk. 8 – afgørelser med særlig fokus på 2.pkt.</u>	s. 28
4.1. Kort om nova – særligt om bevisbedømmelse og mellemkommende fakta ...	s. 29
4.1.1. Særligt om bevisbedømmelse og fri bevisførelse	s. 29-30
4.1.2. Særligt om begrebet ”mellemkommende fakta”	s. 30
4.2. Retsanvendelse og skøn	s. 30-31
4.2.1. Afvejningsbegrebet og domstolens prøvelse af forvaltningens afvejning.....	s. 31-33
4.3. Analyse og vurdering	s. 33
4.3.1. Er UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. en bestemmelse om skønsudøvelse?	s. 33-35
4.3.2. Hvorfor kan der efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. tages hensyn til efterfølgende omstændigheder?	s. 35-37
<u>5. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.....</u>	s. 37
5.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions status i dansk ret.	s. 37
5.2. Statens negative og positive forpligtelser	s. 37-38
5.3. EMRK art. 8.....	s. 38-40
5.3.1. Ægtefællesammenføring – negativ eller positiv forpligtelse ift.art.8?.....	s. 40
5.4. EMRK art. 14.....	s. 41-42
5.5. Analyse og vurdering	s. 42
5.5.1. Strider UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. mod EMRK art. 8?	s. 42-43
5.5.2. Strider UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. mod EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8?	s. 44-50
<u>6. Konklusion.....</u>	s. 50-52
<u>7. Litteraturliste</u>	s. 52-56

1. Indledning.

”Loven siger, at jeg er blevet tvunget til ægteskab”¹. Dette er overskriften på en artikel fra Information, hvor ægteparret Tülay og Cetin Alp Aslan får afslag på ægtefællesammenføring. Begrundelsen er, at det er tvivlsomt om ægteskabet er indgået med begge parters samtykke, på grund af parrets slægtskab i form af fætter og kusine relation.

Denne sag er en ud af flere sager, hvor nærtbeslægtede ægtepar eller samlevende får afslag på ægtefællesammenføring i Danmark, fordi parret ikke kan afkræfte formodningsreglen i udlændingelovens(UDL) § 9, stk. 8, 2.pkt.

Med den nuværende formulering i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., har bestemmelsen blandt andet ramt særlige etniske minoriteter, hvor kultur og tradition ofte bærer præg af (arrangerede) ægteskaber mellem nærtbeslægtede. Lovgivers formål med bestemmelsen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er at ramme de ægteskaber mellem nærtbeslægtede hvor tvangsmomentet indgår, men i praksis rammer reglen også de (arrangerede) ægteskaber mellem nærtbeslægtede som er indgået frivilligt.

1.1. Problemformulering og disposition.

Jeg vil gerne belyse UDL § 9, stk. 8, med særlig fokus på 2.pkt. Specialet tager sigte på at finde ud af, hvad formålet med bestemmelsen er, om lovgiver både ville/vil ramme arrangerede ægteskaber der bærer præg af kultur og tradition samt tvangsægteskaber. Derudover vil jeg gerne finde ud af om administrativ praksis er i overensstemmelse med lovbestemmelsens formål og forarbejder. Endvidere vil jeg gerne finde ud af hvorfor sondringen mellem skønsudøvelse og bevisbedømmelse er så afgørende ved domstolsprøvelsen. Endelig vil jeg finde ud af om bestemmelsen er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention(EMRK).

I kap. 2 vil der være en redegørelse af den historiske udvikling bag UDL § 9, stk. 8, og på baggrund af forarbejderne vil formålet med bestemmelsens tidligere og nuværende formulering blive belyst.

¹ Se Vollers artikel i Information den 24. februar 2008.

Der vil i kap. 3 være en statistisk undersøgelse samt undersøgelse og analyse af retspraksis sammenholdt med administrativ praksis og forarbejder for at vurdere, om administrativ praksis lever op til lovgivers intentioner med UDL § 9, stk. 8, 2. pkt.

Kap. 4 vil indeholde en analyse og vurdering af domstolsprøvelsen ved ægtefællesammenførings-sager efter UDL § 9, stk. 8, særligt 2.pkt. Analysen vil tage udgangspunkt i højesteretsdommene U 2007.1115 H og U 2008.2516 H. Der vil være særlig fokus på sondringen mellem skønsudøvelse og bevisbedømmelse, og domstolenes anvendelse af disse to begreber i praksis, og hvad det har af betydning for sagernes udfald.

Sluttelig vil der i specialets sidste del og kap. 5 være en redegørelse af EMRK art. 8 og 14. Der vil være en analyse og vurdering af om UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er i strid med EMRK art. 8 og/eller diskriminationsforbuddet i EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8.

1.2. Emneafgrænsning og undersøgelse.

Specialet fokuserer kun på UDL § 9, stk. 8, hvorfor de andre regler i UDL på grund af pladsmangel, ikke bliver behandlet i denne afhandling.

Specialet vedrører såvel ægteskaber som faste samlivsforhold af længere varighed. Som udgangspunkt refereres alene til ægteskaber for overskuelighedens skyld.

I forbindelse med den statistiske undersøgelse, har jeg ledt efter hvor mange afslag/tilladelser der er blevet givet efter UDL § 9, stk. 8, særligt 2.pkt. til de forskellige ansøgere fra de forskellige lande, men dette findes ikke i det statiske materiale.

I henhold til administrativ praksis har jeg prøvet at finde afgørelser efter UDL § 9, stk. 8 i www.nyidanmark.dk senest den 3. november 2009, og har i den forbindelse fundet én afgørelse efter UDL § 9, stk. 8, hvor der blev givet afslag. Derudover har jeg fundet fire domstolsafgørelser efter UDL § 9, stk. 8.

2. Indsatsen mod tvangsægteskaber.

2.1. Den historiske udvikling bag UDL § 9, stk. 8.

I 1983 fremsatte man det første forslag til en udlændingelov, som blev vedtaget ved lov nr. 226 af den 8. juni 1983². Med 1983-loven havde borgeren således retskrav på familiesammenføring, hvis de objektive betingelser herfor var opfyldt. Med lovens gennemgribende ændringer gennem tiden, blev retskravet gradvist modificeret gennem de supplerende betingelser, som der blev skabt hjemmel til at stille ud over grundbetingelserne for familiesammenføring³. Hvad angår ægtefællesammenføring, stilles der i dag forskellige grundbetingelser. Begge parter skal være over 24 år, og parterne skal have fælles bopæl i ægteskab eller have haft et længerevarende fast samlivsforhold. Derudover stilles der nogle betingelser til ægteskabet hvis der er tale om ægtefæller, og til samlivsforholdet hvis der er tale om samlever. Den ene part skal endvidere være fastboende i Danmark, og herboende skal være dansk statsborger eller have opholdstilladelse i Danmark. For så vidt angår de supplerende betingelser, stilles der blandt andet krav til den herboendes forsørgelsespligt- og evne samt boligforhold. Derudover kræves der efter tilknytningskravet, at parternes samlede tilknytning til Danmark er større end til et andet land, medmindre herboende har haft dansk statsborgerskab eller reelt ophold i Danmark i 28 år. Endvidere er der reglen i UDL § 9, stk. 8, som afhandlingen vil handle om. Reglen har ikke altid haft samme formål og ordlyd, og det vil der i det følgende blive redegjort for.

2.1.1. Lovændringen i 1998 – Forbud mod arrangerede ægteskaber.

Den 16. april 1998 blev lovforslag nr. L. 59⁴ fremsat. Lovforslaget var en del af regeringens udspil om integrations- og udlændingepolitik og blev vedtaget af Folketinget den 26. juni 1998⁵. Lovændringen medførte, at den dagældende UDL § 9 fik et nyt stykke 10. Bestemmelsen fik følgende ordlyd:

² Se Christensen m.fl. s. 879

³ Se Christensen m.fl. s. 122

⁴ Jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A s. 1554

⁵ Jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A s. 1648

”Opholdstilladelse efter stk. 1, nr. 2 kan ikke gives, såfremt ægteskabets indgåelse beror på en aftale indgået af andre end ægtefællerne. Bestemmelsen i 1. pkt. finder alene anvendelse i tilfælde, hvor mindst den ene af ægtefællerne er under 25 år⁶”

Formålet med bestemmelsen var ifølge bemærkningerne til lovforslaget, at beskytte de unge udlændinge mod et utilbørligt pres i forbindelse med indgåelse af et arrangeret ægteskab. Af praktiske og administrative grunde blev denne supplerende betingelse for familiesammenføring begrænset til alene at omfatte tilfælde, hvor en af ægtefællerne var under 25 år⁷. Lovforslaget blev vedtaget af Folketinget med den lille forskel, at bestemmelsen fik stk. 10⁸ i stedet for stk. 9 som anført i lovforslaget og bemærkningerne hertil.

Udlændingestyrelsens praksis blev, at i de tilfælde, hvor mindst en af parterne oplyste, at ægteskabet var arrangeret, blev forholdene omkring ægteskabet undersøgt nærmere, for at fastslå, om parterne accepterede dette. Dette viste sig for det meste at være tilfældet⁹.

2.1.2. Lovændringen i 2000 – Indførelsen af UDL § 9, stk. 2, nr. 7.

Ved lov nr. 424 af 31. maj 2000, blev den dagældende UDL § 9, stk. 10 ophævet og ændret til UDL § 9, stk. 2, nr. 7. Efter denne bestemmelse kunne en udlænding få opholdstilladelse:

”hvis en udlænding over 18 år uden for de i stk. 1, nr. 2, nævnte tilfælde samlever på fælles bopæl i ægteskab eller fast samlivsforhold af længere varighed med en i Danmark fastboende person over 18 år, der er omfattet af stk. 1, nr. 2, litra a-d, og ægteskabet eller samlivsforholdet utvivlsomt må anses for indgået efter den herboendes eget ønske, eller særlige personlige forhold i øvrigt taler herfor”¹⁰

Baggrunden for en ophævelse af den tidligere UDL § 9, stk. 10 var, at den i praksis kun fandt anvendelse i meget få tilfælde. Det viste sig nemlig at være svært for udlændingemyndigheden at bevise, at ægteskabet var indgået mod den herboendes eget ønske. Herboende ændrede oftest forkla-

⁶ Jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg C s. 503

⁷ Jf. Bemærkninger til FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A s. 1563

⁸ Jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg C s. 504

⁹ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 204

¹⁰ Jf. FT 1999-2000, tillæg C s. 741

ring, og herboende ville oftest ikke have at styrelsen brugte oplysningerne af frygt for problemer eller ubehageligheder med familien¹¹.

Formålet med den nye bestemmelse var, at der som udgangspunkt kun skulle meddeles ægtefællesammenføring til personer under 25 i de tilfælde, hvor det var utvivlsomt, at ægteskabet var indgået efter den herboendes eget ønske¹².

I forhold til den tidligere regel, kunne det ikke længere kræves af udlændingemyndigheden, at den konkrete sag indeholdt oplysninger af en sådan karakter, at det måtte lægges til grund, at ægteskabet var indgået mod den herboendes eget ønske, førend der kunne meddeles afslag på ægtefællesammenføring. Med den nye bestemmelse blev retskravet på ægtefællesammenføring til personer over 18 år, men under 25 år, modificeret i en vis grad. Der skulle i stedet foretages en individuel og konkret vurdering om hvorvidt opholdstilladelse skulle gives, ud fra inddragelse af samtlige foreliggende oplysninger i sagen. Derudover var der en bevismæssig ændring i forhold til den tidligere bestemmelse, således at afgørelsen i højere grad var præget af fleksibilitet med hensyn til kriterier og bevisvurdering.

For personer over 25 år, var der under opfyldelse af visse nærmere betingelser stadig retskrav på ægtefællesammenføring.

2.1.3. Lovændringen i 2002 – Den generelle bestemmelse om tvangsægteskab i UDL § 9, stk. 8.

Ved lov nr. 365 af 6. juni 2002 bliver UDL § 9, og dermed UDL § 9, stk. 2, nr. 7 ophævet. UDL § 9 får i stedet en ny generel bestemmelse om tvangsægteskab i stk. 8, som får følgende ordlyd:

”Opholdstilladelse efter stk. 1, nr. 1, kan ikke, medmindre ganske særlige grunde afgørende taler derfor, gives, såfremt det må anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået eller samlivsforholdet er etableret efter begge parterens ønske”¹³

Baggrunden for ændringen af bestemmelsen skyldes, at regeringen vil styrke indsatsen for at bekæmpe tvangsægteskaber. Derudover viser det sig, at den tidligere UDL § 9, stk. 2, nr. 7 kun havde ført til meget få afslag på ægtefællesammenføring¹⁴. I året 2000 meddelte Udlændingestyrelsen (i

¹¹ Jf. Bemærkninger til FT 1999-2000, tillæg A s. 5816

¹² Jf. Bemærkninger til FT 1999-2000, tillæg A s. 5816

¹³ Jf. FT 2001-2002, tillæg C s. 678-679

¹⁴ Jf. FT 2001-2002, tillæg A s. 3981

dag kaldet Udlændingesservice) afslag på ægtefællesammenføring efter bestemmelsen i ét tilfælde, og i 2001 i ni tilfælde¹⁵.

Formålet med den nye bestemmelse i UDL § 9, stk. 8 er at beskytte alle mod tvangsægteskaber og tvangslignende ægteskaber uanset deres alder. Bestemmelsen skal endvidere ses som supplement til den nye bestemmelse i UDL § 9, stk. 1, nr. 1 om 24 års reglen¹⁶.

Den nye bestemmelse skal administreres efter nogle nye retningslinjer. Det afgørende er om det anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået efter begge parterens ønske. Udlændingemyndigheden skal kun foretage vurderingen, hvis der i en sag er oplysninger, der kan give anledning til tvivl om ægteskabet er indgået efter begge parterens ønske. Udlændingemyndigheden skal inddrage samtlige foreliggende oplysninger, herunder ægtefællernes kontakt med deres familier forud for ægteskabets indgåelse mv. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget ”skal” der ”lægges betydelig vægt på omstændighederne ved ægteskabets indgåelse og ægtefællernes personlige kontakt forud for ægteskabets indgåelse”. Dette er en forskel i forhold til den tidligere bestemmelse, hvor udlændingemyndigheden ”kunne” lægge vægt på disse oplysninger dvs. fra at være fakultativ er det nu obligatorisk for udlændingemyndigheden. Derudover skal det ”tillægges væsentlig betydning om ægteskabet er indgået med de pågældende familiers medvirken”. Hvis dette er tilfældet, må det anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået med begge parterens ønske. Derudover kan udlændingemyndigheden inddrage eventuelle oplysninger om tidligere eksempler på tvangsægteskaber i ægtefællernes nære familie¹⁷.

Kun hvis ganske særlige grunde ”afgørende” taler derfor, kan opholdstilladelse meddeles, selvom betingelsen i § 9, stk. 8 ikke er opfyldt. Der er således dispensationsadgang f.eks. hvis der er forløbet mange år siden indgåelsen af ægteskabet, og parterne har samlevet i den mellemliggende periode samt at de begge ønsker at fortsætte samlivet¹⁸.

Forskellen mellem den gamle og den nye bestemmelse er, at den nye bestemmelse omfatter alle tilfælde af ægtefællesammenføring uanset alder, og at ægteskabet skal være indgået efter begge parterens ønske, og ikke alene efter den herboendes eget ønske. Beviser på manglende frivillighed er tilstrækkelig til at man får afslag på opholdstilladelse. Der er en bevismæssig ændring i forhold til det som udlændingemyndigheden kan og skal lægge vægt på jf. ovenstående. Dispensationsadgangen er snævrere end bestemmelsens tidligere formulering, således at der kun undtagelsesvist kan gives tilladelse, selvom betingelsen i § 9, stk. 8 ikke er opfyldt.

¹⁵ Jf. Udlændingestyrelsens statistik 2001 s. 29

¹⁶ Jf. Bemærkninger til FT 2001-2002, tillæg A s. 4007 og FT 2003-2004, tillæg A s. 50

¹⁷ Jf. Bemærkninger til FT 2001-2002, tillæg A s. 4007

¹⁸ Jf. Bemærkninger til FT 2001-2002, tillæg A s. 4008

2.1.4. Lovændringen i 2003 – Indsættelsen af formodningsreglen i UDL § 9 stk. 8, 2. pkt.

Regeringen fulgte udviklingen på ægtefællesammenføringsområdet efter lovændringen i 2002, og lovforslag nr. L. 6 fremsat den 8. oktober 2003¹⁹ er en justering heraf. UDL § 9, stk. 8 fik tilføjet 2. pkt. og fik herefter følgende ordlyd:

” Opholdstilladelse efter stk. 1, nr. 1, kan ikke, medmindre ganske særlige grunde afgørende taler derfor, gives, såfremt det må anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået eller samlivsforholdet er etableret efter begge parter eget ønske. Er ægteskabet indgået eller er samlivsforholdet etableret mellem nærtbeslægtede eller i øvrigt nærmere beslægtede, anses det, medmindre særlige grunde taler derimod, for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået eller samlivsforholdet er etableret efter begge parter eget ønske”²⁰

Med lovændringen vil man blandt andet præcisere, at det ægteskab som skal danne grundlag for ægtefællesammenføringen, skal være indgået efter begge parter eget ønske. Det er alene afgørende, om ægteskabet er indgået efter parternes eget ønske. Begreberne tvangsægteskab og arrangeret ægteskab er ifølge integrationsministeren ikke velegnede til at beskrive det område, som regeringen ønsker at gribe ind overfor. Efter dennes opfattelse er begrebet tvangsægteskab for snævert, mens begrebet arrangeret ægteskab er for bredt²¹.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, at UDL § 9, stk. 8 skal administreres i overensstemmelse med gældende praksis. Der er dog den forskel, at udlændingemyndigheden i deres vurdering, ”skal” *inddrage oplysningen om tidligere ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familier*. Oplysningen skal inddrages, uanset om det tidligere ægtefællesammenføring i familien bevisligt er sket som led i tvangsægteskab eller ej. Nær familie omfatter i den forbindelse forældre og søskende. Hvis denne oplysning foreligger, er det *”et moment der taler for, at ægteskabet eller samlivsforholdet ikke er indgået eller etableret med begge parter samtykke”*.

Hvis der tidligere har været ægtefællesammenføring i parternes nære familie til andre lande end Danmark, kan det tillige indgå i den samlede vurdering²².

¹⁹ FT 2003-2004, tillæg A s. 46 og 63

²⁰ FT 2003-2004, tillæg C s. 202

²¹ Se Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 9 og 19 stillet til integrationsministeren jf. bilag 12 vedr. L. 6

²² Jf. Bemærkninger til FT 2003-2004, tillæg A s. 57. Se hertil Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 24 stillet til integrationsministeren jf. bilag 19 vedr. L. 6.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget, er baggrunden for indførelsen af 2. pkt., at undersøgelser har påvist, at fætter-kusine ægteskaber ofte er tvangsægteskaber²³.

I integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 21 anfører man: ”...at formålet med formodningsreglen ikke er at begrænse antallet af familiesammenførte udlændinge, men at give de unge, der er i risiko for at blive tvunget eller presset ind i et ægteskab med en beslægtet mod deres eget ønske, en mulighed for at undgå dette. Udlændingemyndigheden vil ved administrationen af bestemmelsen naturligvis have formålet med bestemmelsen for øje”²⁴.

Den pågældende kan nøjes med at oplyse over for udlændingemyndigheden, at der er tale om et ægteskab med en nærtbeslægtet eller en i øvrigt nærmere beslægtet. Den pågældende er således frigjort fra at skulle oplyse om, at der er tale om et tvangsægteskab eller tvangslignende ægteskab²⁵, hvilket indebærer en bevisteknisk forskydning.

Udlændingemyndigheden skal meddele afslag på ansøgningen om ægtefællesammenføring på baggrund af slægtsskabsforholdet, medmindre parret kan afkræfte formodningsreglen, ved at godtgøre, at ægteskabet er indgået med begge parter eget ønske. Dette kan ifølge forarbejderne f.eks. ske ved at parret har haft et længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabet, at parret egenhændigt har planlagt deres bryllup, eller at parret har samlevet forud for indgåelsen af ægteskabet. Det kan endvidere ske, hvis parret ikke var bekendt med deres slægtsskabsforhold forud for ægteskabet eller samlivet²⁶. Det fremgår endvidere af integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 21, at andet dokumentation for at ægteskabet er indgået frivilligt, f.eks. kan godtgøres ved, at parterne – ved siden af at erklære, at ægteskabet er indgået efter eget ønske – udtaler sig samstemmende om tidligere kontakt i form af brevveksling, telefonsamtaler og personlige møder²⁷. Der er ikke tale om en udtømmende opremsning jf. ordet ”f.eks.”.

Formodningsreglen omfatter slægtninge i parternes bedsteforældres ret op- og nedstigende linje og bedsteforældres søskendes ret op- og nedstigende linje²⁸.

Ved vurderingen af om ægtefællerne er nærtbeslægtede eller nærmere beslægtede, skal udlændingemyndigheden lægge parternes egne oplysninger til grund. Oplyser parterne at de ikke er beslæg-

²³ Jf. Bemærkninger til FT 2003-2004, tillæg A s. 52. Lige før fremsættelsen af lovforslaget vedtog regeringen en handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber af 15. august 2003. I handlingsplanen henviser man blandt andet til undersøgelser fra Socialforskningsinstituttet hvoraf det fremgår, at unge med anden etnisk herkomst oftest bliver gift med en fra hjemlandet jf. side 4. Derudover henviser man til Landsorganisationen af Kvindekrisecentres årsstatistik, hvoraf det følger, at størstedelen af indflytterne er kvinder med etnisk baggrund jf. side 12, og at det ifølge de danske kvindekrisecentre primært er kvinder med etnisk baggrund der henvender sig til krisecentrene jf. side 1.

²⁴ Se Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 21 stillet til integrationsministeren jf. bilag 12 vedr. L. 6

²⁵ Se Bemærkninger til FT 2003-2004, tillæg A s. 52

²⁶ Jf. Bemærkninger til FT 2003-2004, tillæg A s. 58

²⁷ Se Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 21 stillet til integrationsministeren jf. bilag 12 vedr. L. 6

²⁸ Se nærmere om dette i FT 2003-2004, tillæg A s. 57. Gruppen omfatter blandt andet onkler, tanter, fætre, kusiner, forældres fætre og kusiner og deres børn mv.

tede, skal de underskrive en tro- og loveerklæring herom. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget skal dispensationsadgangen administreres som hidtil, og anvendes på samme måde i forbindelse med UDL § 9, stk. 8, 2. pkt.²⁹. Dette skyldes, at formodningsreglen i 2.pkt., knytter sig til frivillighedskravet i 1.pkt. i UDL § 9, stk. 8.

2.1.5. Lovændringen i 2005 – Fremhævelse af hensynet til familiens enhed.

UDL § 9, stk. 8 blev sidst ændret ved lov nr. 324 af 18. maj 2005. I bestemmelsens 1. og 2. pkt. efter ”særlige grunde”, indsættes ”herunder hensynet til familiens enhed”³⁰.

Ifølge de almindelige bemærkninger til lovforslaget³¹ er baggrunden for ændringen, at Europarådets daværende menneskerettighedskommissær Alvaro Gil-Robles udtrykte sig kritisk om familiesammenførbereglerne i den danske udlændingelovgivning. Alvaro Gil-Robles fremkom med en række anbefalinger på udlændingområdet, herunder at den beskyttelse af familieliv, der følger af EMRK, afspejles mere direkte i lovteksten. Til støtte herfor anførte kommissæren, at beskyttelsen af menneskerettighederne er for vigtige til, at de kan overlades til udlændingemyndighedens skønsmæssige betragtninger i forbindelse med afgørelsen af konkrete sager. For at undgå misforståelse imødekom man menneskerettighedskommissærens anbefaling om, at menneskerettighedsbeskyttelsen skulle afspejles mere direkte i lovteksten³².

Med ændringen, bliver det anført udtrykkeligt i lovteksten, at udlændingemyndigheden ved deres vurdering af om der foreligger særlige grunde, der taler imod at kræve de almindelige betingelser for familiesammenføring opfyldt, skal tage hensyn til familiens enhed.

2.2. Tvangsægteskab og arrangeret ægteskab.

Regeringen havde ved siden af den lovgivningsmæssige indsats på ægtefællesammenførberegnsområdet, iværksat en række initiativer vedrørende bekæmpelse af tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber. Regeringen fremlagde blandt andet en handlingsplan i 2003, der indeholdt 21 initiativer, der blandt andet havde til formål, at forhindre tvangsægteskaber og at modvirke ulykkelige familiesammenføringer på baggrund af arrangerede ægteskaber³³. Derudover

²⁹ Se Bemærkninger til FT 2003-2004, tillæg A s. 58

³⁰ Se FT 2004-2005, tillæg C s. 110

³¹ Se lovforslag nr. L. 78 fremsat den 23. februar 2005 af integrationsministeren.

³² Jf. Bemærkninger til FT 2004-2005, tillæg A s. 1321

³³ Jf. regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber af 15. august 2003 s. 1

følger det ikke klart af forarbejderne til den nugældende lovbestemmelse, om man vil bekæmpe både tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber.

Regeringen og forarbejderne synes ikke at sondre skarpt mellem begreberne tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber. Spørgsmålet er om tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber er det samme, og om lovgiver har til hensigt at ramme begge former for ægteskaber.

2.2.1. Tvangsægteskab.

Et tvangsægteskab kan defineres på mange måder, men udgangspunktet er, at det defineres som:

”Et ægteskab, hvor forældre eller slægt arrangerer et ægteskab for et familiemedlem, uafhængig af eller i direkte modstrid med denne persons ønsker og forventninger³⁴”

Tvangsægteskaber er ifølge internationalt anerkendte menneskerettigheder forbudt, og det er de også ifølge den danske lovgivning. Det følger blandt andet af FN's kvindekongvention fra 1979 i artikel 16³⁵, at mænd og kvinder har samme ret til frit at vælge ægtefælle, og til kun at gifte sig med deres frie og uforbeholdne samtykke. I Verdenserklæringen om Menneskerettigheder fra 1948 artikel 16, stk. 2³⁶ og FN's konvention om civile og politiske rettigheder fra 1966 i artikel 23, stk. 3³⁷, understreges det også, at ægteskab kun må indgås med de to parter fulde og frie samtykke. Ifølge dansk lovgivning gælder straffelovens § 260, om forbud mod at true andre til at gøre noget imod deres vilje, også i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Hvis et ægteskab indgås under tvang, er der ifølge ægteskabslovens § 24, stk. 1, nr. 2 mulighed for at få det omstødt.

Tvangsægteskaber er således retsstridige og anerkendes ikke, hverken efter international eller national ret.

Der findes ikke undersøgelser om udviklingen af omfanget af tvangsægteskaber fra før 2002 og frem til i dag. Ifølge Socialforskningsinstituttets undersøgelse fra 2009 kan man ikke komme med et entydigt svar på udviklingen af omfanget af tvangsægteskaber i Danmark hverken før eller efter

³⁴ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 42.

³⁵ Se FN's konvention om afskaffelse af diskrimination mod kvinder fra 1979 artikel 16, stk. 1: *”De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler til at afskaffe diskrimination imod kvinder i alle ægteskabs- og familieforhold og skal, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, især sikre: b) samme ret til frit at vælge ægtefælle og til kun at indgå ægteskab med deres frie og uforbeholdne samtykke...”*

³⁶ Se Verdenserklæringen om Menneskerettigheder fra 1948 artikel 16, stk. 2: *”Ægteskab skal kun kunne indgås med begge parter frie og fulde samtykke”*

³⁷ Se FN's konvention om civile og politiske rettigheder fra 1966 artikel 23, stk. 3: *”Intet ægteskab må indgås uden de vordende ægtefællers frie og uforbeholdne samtykke”.*

lovændringen i 2002. Dette skyldes blandt andet manglende systematisk registrering af henvendelser om tvangsægteskab. Dertil kommer, at det ikke altid klart kan afgrænses, hvilke ægteskaber der bør kategoriseres som tvangsægteskaber³⁸.

2.2.2. Arrangeret ægteskab.

Et arrangeret ægteskab kan som udgangspunkt defineres som:

”Et ægteskab, der kommer i stand igennem forhandling imellem to familier. Dvs. mellem de respektive forældre og deres børn samt deres bredere familier. Hvad der er kendetegnende for det arrangerede ægteskab er, at den person, som skal giftes, tager del i beslutningsprocessen³⁹”

I de muslimske lande er ægteskabet et arrangement mellem to familier eller slægter, og det vedrører alle i familien. Det er anbefalet, at et ægteskab er arrangeret, og mange muslimske ægteskaber er helt eller delvis arrangerede. Arrangerede ægteskaber betyder først og fremmest, at det er familierne - ikke de enkelte individer - der står for selve arrangementet og formaliteterne⁴⁰. Ifølge en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, er der tale om en kollektiv proces. Det arrangerede ægteskab er et forhandlet ægteskab, hvor visse konventioner og ritualer overholdes, men hvor man har ret til indsigelse. Arrangerede ægteskaber kan bygge på hensyntagen til fx etnicitet, slægtsskab men også forelskelse⁴¹. Der er mange positioner og interesser i spil, når der er tale om et arrangeret ægteskab⁴².

Indenfor de arrangerede ægteskaber, er der såkaldte endogame præferencer. Endogami er betegnelsen for de pardannelser, der finder sted inden for sociale fællesskaber, det være sig familie, kaste, landsby, religion mv. En af disse endogame præferencer, er fætter-kusine ægteskabet, som er lovligt i Danmark. Hvor mange af disse ægteskaber, der reelt er udtryk for arrangerede ægteskaber, tvangsægteskaber eller kærlighedsægteskaber vides ikke. Ifølge Socialforskningsinstituttets undersøgelse fra 2003 til 2004 viser det sig, at ca. 45 % af svarpersonerne med oprindelse i Pakistan, ca. 15 % af svarpersonerne med oprindelse i Libanon og ca. 10 % af svarpersonerne fra Tyrkiet er for-

³⁸ Jf. Schmidt m.fl. s. 155 og 159

³⁹ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 42.

⁴⁰ Jf. Khader, Naser s. 193-194

⁴¹ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 6-7

⁴² Jf. Olwig m.fl. s. 265 ff.

lovte eller gift med en fætter eller kusine⁴³. Det fremgår dog ikke af undersøgelsen hvor mange af disse er udtryk for tvangsægteskab. Ifølge Socialforskningsinstituttets undersøgelse fra 2009 indgås ægteskaber imellem nærtbeslægtede i en del etniske grupper. Det er meget almindeligt hos pakistansere og libanesere, men også hos tamilere, irakere og tyrkere⁴⁴.

2.2.3. Tvangsægteskab og arrangeret ægteskab – det samme?

Umiddelbart virker det nærliggende at drage den slutning, at et arrangeret ægteskab er det samme som et tvangsægteskab, da parterne ikke selv vælger deres partner.

Ifølge regeringens handlingsplan fra 2003, er afgrænsningen af de to ægteskabsformer vanskelig at foretage⁴⁵.

Ifølge undersøgelsesrapporten fra Socialforskningsinstituttet fra 2004 anføres det, at et arrangeret ægteskab også kan være et kærlighedsægteskab og være et bevidst valg hos den unge. Det anføres endvidere, at arrangerede ægteskaber ikke per definition bør opfattes og behandles som tvangsægteskaber⁴⁶.

Spørgsmålet om hvorvidt der er tale om tvangsægteskab eller ej kan kun afgøres endeligt, ved at man tager højde for de individuelle forhold i sagen. Der kan være tale om en glidende og overlappende overgang. Et arrangeret ægteskab kan være et kærlighedsægteskab, men kan også være præget af tvang eller pression. Når der foreligger tvang eller pression er der tale om et tvangsægteskab. Et tvangsægteskab kan have ligheder med et arrangeret ægteskab, da parterne ikke selv vælger deres mand eller hustru. Den afgørende forskel er, om der i processen er mulighed for forhandling og frivillighed. Hvis disse ting er tilstede kan der være tale om kærlighedsægteskab og/eller et arrangeret ægteskab. Hvis frivillighed og forhandling derimod ikke er tilstede blandt begge parter, er der tale om tvangsægteskab. Ifølge national og international ret er det kun tvangsægteskabet der er retsstridigt, men ikke et arrangeret ægteskab. Det må herefter konkluderes, at tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke er det samme.

⁴³ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 23

⁴⁴ Jf. Schmidt m.fl. s. 85

⁴⁵ Jf. regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber af 15. august 2003 s.4

⁴⁶ Jf. Jakobsen og Schmidt s. 10

2.3. Lovgivers hensigt med UDL § 9, stk. 8 at ramme arrangerede ægteskaber, som bærer præg af kultur og tradition?

Ifølge den daværende UDL § 9, stk. 10 var formålet med bestemmelsen at beskytte de unge udlændinge, hvor den ene eller begge var under 25 år mod et utilbørligt pres i forbindelse med indgåelse af et arrangeret ægteskab. Formålet med UDL § 9, stk. 2, nr. 7 var at der kun skulle meddeles ægtefællesammenføring til personer under 25 år, hvor det var utvivlsomt at ægteskabet var indgået med herboendes eget ønske.

Ifølge ordlyden og forarbejderne af de tidligere regler havde de til formål at ramme arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber, men i administrativ praksis ramte reglerne kun de ægteskaber, hvor der forelå tvang dvs. tvangsægteskaber.

Med den generelle bestemmelse i UDL § 9, stk. 8, har lovgiver til formål at ramme alle tvangsægteskaber uanset alder, og sammenholdt med UDL § 9, stk. 1, nr. 1 vedrørende 24 års kravet, har lovgiver til hensigt at ramme ægteskaber, hvor personen er under 24 år uanset om det er et tvangsægteskab, arrangeret ægteskab eller kærlighedsægteskab.

Ifølge Institut for Menneskerettigheder(IMR) fremgår det af *"bemærkningerne til lovforslag L 152 vedtaget som lov nr. 365 den 6. juni 2002, af regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber af 15. august 2003 samt af bemærkningerne til nærværende lovforslag, (dvs. lovændringen i 2003) at regeringen ønsker at bekæmpe både tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber"*⁴⁷.

Det der for det første taler for, at lovgiver med bestemmelsen i UDL § 9, stk. 8 har til hensigt at ramme arrangerede ægteskaber generelt, er integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 20 og 22. I integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 20 stillet af integrationsudvalget, svarer ministeren, at oplysningen om, at ægteskabet er arrangeret, men indgået efter eget ønske, og at parret ikke har samlevet forud for ægteskabet, og at parret ikke selv har arrangeret deres bryllupsfest, vil indgå i vurderingen efter UDL § 9, stk. 8. Ved ministerens besvarelse af spørgsmål 22, anfører ministeren, at oplysningen om, at parret har indgået et arrangeret ægteskab efter eget ønske, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at meddele afslag på ægtefællesammenføring. Ministeren anfører endvidere, at oplysningen vil indgå med betydelig vægt i vurderingen af, om det må anses for tvivlsomt om ægteskabet er indgået efter begge parters eget ønske, og henviser til besvarelsen af spørgsmål 20⁴⁸. For første gang tager man direkte stilling til begrebet arrangerede ægteskaber, og ud fra integrati-

⁴⁷ Jf. IM's høringsvar af 5. oktober 2003 under afsnit 4. Parternes eget ønske, 5. linie.

⁴⁸ Se Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 20 og 22 stillet til integrationsministeren jf. bilag 12 vedr. L. 6

onsministerens besvarelse, er det nærliggende at antage, at oplysningen om at der foreligger et arrangeret ægteskab skal indgå i vurderingen efter UDL § 9, stk. 8 til ulempe for parret. Det er dog ikke klart eller tydeligt om dette er hensigten.

For det andet følger det af forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, at det skal tillægges væsentlig betydning om ægteskabet er indgået med de pågældende familiers medvirken, og at der skal lægges betydelig vægt på omstændighederne ved ægteskabets indgåelse og ægtefællernes personlige kontakt forud for ægteskabets indgåelse jf. afsnit 2.1.3. Disse kriterier kan i praksis medføre, at der i mange tilfælde vil blive meddelt afslag på ægtefællesammenføring, hvor ægtefællerne kommer fra familier, hvor der er kultur/tradition for arrangerede ægteskaber, hvor familien er indblandet og derfor taler dette også for, at lovgiver vil ramme arrangerede ægteskaber.

Det der taler imod, at lovgiver ønsker at bekæmpe arrangerede ægteskaber er for det første integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 9 og 19, hvor ministeren blandt andet anfører, at det alene er afgørende om ægteskabet er indgået eller samlivet etableret efter parternes eget ønske. Begreberne tvangsægteskab og arrangeret ægteskab er ifølge integrationsministeren ikke velegnede til at beskrive det område, som regeringen ønsker at gribe ind overfor. Efter dennes opfattelse er begrebet tvangsægteskab for snævert, mens begrebet arrangeret ægteskab er for bredt. Se om dette i afsnit 2.1.4.

For det andet følger det af forarbejderne, at formålet med UDL § 9, stk. 8 er at beskytte alle mod tvangsægteskaber og tvangslignende ægteskaber uanset deres alder.

For det tredje følger det af forarbejderne, at indførelsen af 2. pkt. i UDL § 9, stk. 8 har til formål, at ramme tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede. Det følger endvidere af integrationsministerens besvarelse af spørgsmål 21, at formålet med formodningsreglen ikke er at begrænse antallet af familiesammenførte udlændinge, men at give de unge, der er i risiko for at blive tvunget eller presset ind i et ægteskab med en beslægtet mod deres eget ønske, en mulighed for at undgå dette. Derudover følger det af forarbejderne, at 2. pkt. blev vedtaget, da undersøgelser viste, at ægteskab mellem nærtbeslægtede oftest var tvang.

Det må herefter konkluderes, at det ikke har været forarbejdernes formål at ramme arrangerede ægteskaber generelt, men kun hvor tvangs- eller pressionselementet indgår, dvs. lovgivers formål med UDL § 9, stk. 8 er at ramme tvangsægteskaber.

Forarbejderne til lovbestemmelsens nugældende og tidligere formulering har ikke været særlig præcis med hensyn til sondringen mellem begreberne arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber. Der er behov for en større grad af præcisering og afgrænsning i forhold til begreberne arrangerede

ægteskaber og tvangsægteskaber. En klarere afgrænsning kan være hensigtsmæssig, så man ved hvilke rettigheder man præcist har og om man kan gå videre til systemet. Jo mere uklart det er formuleret, jo flere vil der være, der kan føle sig ramt, og dermed udenfor samfundets fællesskab. Derudover er det også af betydning for de udlændingemyndigheder, der sidder og arbejder med dette til dagligt.

Kap. 3 Administrativ praksis og retspraksis.

3.1. Statistik over afslag efter UDL § 9, stk. 8.

Der vil i det følgende være en undersøgelse af, hvor mange afslag der er blevet givet efter UDL § 9, stk. 8, efter lovændringen i 2002 og indtil 2008.

⁴⁹ År:	Samlede antal tilladelser af ægtefællesammenføring*:	Samlede antal afslag på ægtefællesammenføring*:	Afslag pga. tvangsægteskab*:	Afslag pga. tvangsægteskab i % ud fra samlede afslag*:	Samlede antal ansøgninger om ægtefællesammenføring:
2002	4880	2474	17	1 %	7354
2003	2538	2729	5	< 1 %	5267
2004	2344	2096	7	< 1 %	4440
2005	2498	1890	33	2 %	4388
2006	2787	1133	29	2,5 %	3920
2007	3616	1326	95	7,2 %	4942
2008	3071	842	?	?	3913

Ud fra ovenstående skema kan det konstateres, at der har været en stigende tendens til at give afslag under henvisning til tvangsægteskab.

Det bemærkes, at det samlede antal ansøgninger om ægtefællesammenføringer var faldende fra år 2004 til 2006 i forhold til tidligere år, undtagen i 2007 hvor den steg lidt, samt at det samlede antal afslag på ægtefællesammenføring også var faldende fra 2004 til 2006, samtidig med at der i perioden fra 2005 til 2007, blev meddelt flere afslag under henvisning til tvangsægteskab.

⁴⁹ *Se Udlændingestyrelsens statistik fra 2002 til 2008. Tallene omfatter alene afslag meddelt på baggrund af førstegangsansøgninger. Betegnelsen "ægtefællesammenføring" omfatter både ægtefælle og samlever.

Det fremgår af skemaet, at Udlændingesservice i 2005 meddelte over fire gange flere afslag under henvisning til tvangsægteskab i forhold til tidligere år. Dette steg yderligere i 2007, hvor der blev givet 95 afslag.

Den stigende tendens til at give afslag under henvisning til tvangsægteskabsbestemmelsen i UDL § 9, stk. 8 kan skyldes forskellige faktorer:

- Flertallet af sagerne i 2002 blev afgjort af den tidligere lovgivning, herunder UDL § 9, stk. 2, nr. 7, der var gældende indtil den 1. juli 2002⁵⁰
- Lovændringen i 2003, hvor man blandt andet indførte 2. pkt. i UDL § 9, stk. 8, omfatter alene ansøgninger indgivet efter den 1. januar 2004⁵¹.
- Nogle af sagerne i 2004 kan være afgjort efter den tidligere bestemmelse i UDL § 9, stk. 8.
- Afgørelser vedrørende afslag pga. nært beslægtede familieforhold er med i 2007 statistikken, og er formentlig også med i 2005 og 2006 statistikken, selvom det ikke står udtrykkeligt⁵².
- Ved behandlingen af ansøgninger om ægtefællesammenføring vurderes kravene trinvis. Dette betyder, at hvis et af de grundlæggende krav ikke er opfyldt fx 24 års kravet, meddeles afslag på ansøgning om ægtefællesammenføring under henvisning hertil, uden at der foretages en yderligere vurdering af de øvrige krav. Med lovændringen i 2003, hvor 2.pkt. i UDL § 9, stk. 8 blev vedtaget, blev samtidig reglen om fritagelse fra tilknytningskravet ved 28 års statsborgerskab/lovligt ophold vedtaget⁵³. Endvidere kom der i 2003 i praksis en lempelse, således at 24-årskravet og tilknytningskravet kan fraviges, hvis herboende ægtefælle har en særlig erhvervmæssig tilknytning til Danmark⁵⁴. Disse ting kan have medført, at flere afgørelser vurderes efter UDL § 9, stk. 8.
- Flere ansøgninger i 2007 i forhold til årene 2005 og 2006.

Det stigende antal afslag der er meddelt fra 2005 til 2007, er udtryk for at der er sket en lovstramning af UDL § 9, stk. 8 efter lovændringen i 2003. Det kan være svært at konkludere ud fra stati-

⁵⁰ Jf. Udlændingestyrelsens årsberetning og statistik 2002 s. 8 og 32

⁵¹ FT 2003-2004, tillæg C s. 202

⁵² Jf. Udlændingestyrelsens statistik 2007 s. 33 i *noten til tvangsægteskab

⁵³ Se FT 2003-2004, tillæg A s. 55 og s. 60

⁵⁴ Se om denne praksisændring i INM's notat af 19. august 2005. I notatet af den 19. august 2005 beskriver man denne praksisændring som beskrevet i notatet af 26. maj 2003.

stikken og analysen, at Udlændingesservice med tiden har udvist en strengere praksis i forbindelse med anvendelsen af UDL § 9, stk. 8, da det som anført kan skyldes forskellige forhold.

3.2. Analyse af retspraksis sammenholdt med administrativ praksis og forarbejder.

Det kan fastslås, at domstolene i 8 ud af 9 sager, har hjemvist afgørelser om afslag efter formodningsreglen i UDL § 9, stk. 8, 2. pkt. til fornyet behandling⁵⁵. Spørgsmålet er hvad baggrunden er herfor, og hvad der kan udledes ud fra dommene samlet set.

I modsætning til forvaltningen og udlændingemyndigheden, der som udgangspunkt er undergivet officialprincippet, også kaldet undersøgelsesprincippet, træffer domstolene en afgørelse ud fra en samlet vurdering med udgangspunkt i de forskellige oplysninger, som sagens parter bringer for retten gennem bevisførelsen jf. forhandlingsprincippet. Dommernes afgørelse er derfor i høj grad afhængig af hvad sagens parter fremfører for retten. Der vil i det følgende være en analyse af 4 domme, Højesteretsdommen U 2007.1115 H, Østre Landsrets dom afsagt den 4. marts 2008, Vestre Landsrets dom afsagt den 4. juni 2008 samt Østre Landsrets dom afsagt den 26. juni 2008. Det skal hertil bemærkes, at i alle tre landsretsdomme finder dommerne det ”godtgjort/bevist, at ægteskabet blev/er indgået efter begge parter/parternes eget ønske”, dvs. at parret har afkræftet formodningsreglen efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., bortset fra højesteretsdommen med dissens 3-2.

3.2.1. ”Overensstemmende og troværdige forklaringer”

I Højesteretsdommen U 2007.1115 H, Østre Landsrets dom afsagt den 4. marts 2008 samt Vestre Landsrets dom afsagt den 4. juni 2008 lægger mindretallet i Højesteret samt landsretsdommerne afgørende vægt på parrets egne, deres familiemedlemmers og bekendtes overensstemmende og troværdige forklaringer for retten. I Østre Landsrets dom afsagt den 26. juni 2008 lægger dommeren betydelig vægt på parrets egne troværdige og overensstemmende forklaringer.

Det har været af afgørende betydning for sagernes udfald, at man har siddet overfor parterne, deres familiemedlemmer samt bekendte og fået deres forklaring. Dette er et problem set i forhold til udlændingemyndighedens skriftlige sagsbehandling af disse sager. Udlændingemyndigheden har hverken i disse fire sager eller generelt brugt interview i disse sager.

⁵⁵ Se El-Gourftis artikel i Politiken den 2. august 2008

Baggrunden for den manglende anvendelse af interview kan til dels skyldes UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. udformning og anvendelse. Som anført tidligere skal udlændingemyndigheden som udgangspunkt meddele afslag på ægtefællesammenføring, hvis der er tale om ægteskab mellem nærtbeslægtede. Alle foreliggende oplysninger skal inddrages i sagen, men det er parret selv, der skal afkræfte formodningsreglen ved at frembringe beviser herfor. Det kan således skyldes selveste lovbestemmelsens udformning og anvendelse, at udlændingemyndigheden ikke har foretaget yderligere undersøgelser i form af interviews. Derudover kan det også skyldes praktiske og ressourcemæssige grunde, da interviews er tidskrævende og ressourcekrævende.

3.2.2. "Divergerende oplysninger i ansøgningskemaer"

I Østre Landsrets dom af 26. juni 2008 lægger Integrationsministeriet samt byretten betydelig vægt på, at parret har afgivet divergerende oplysninger i ansøgningskemaerne om hvor længe parret har kendt hinanden, hvornår og hvordan beslutningen om indgåelsen af brylluppet blev truffet, hvor længe parret var forlovet, parrets kendskab til hinanden samt andre omstændigheder. Dommerne i landsretten finder derimod ikke, at de divergerende oplysninger der fremgår af parrets ansøgningskemaer kan tillægges afgørende betydning, henset til de omstændigheder der er i sagen. Dommerne lægger i stedet vægt på parrets forklaringer for retten, som de finder overensstemmende og troværdige. Dommerne lægger endvidere vægt på oplysningerne om, at parret efter ægteskabets indgåelse har samlevet i Danmark i ca. 2 år, at de har været gift i 5 år og henviser til at parret har et fællesbarn. Efter parternes forklaringer og omfanget af parternes samliv i Danmark, finder landsretten efter en samlet vurdering, at ægteskabet er indgået efter parternes eget ønske.

Det fremgår af Integrationsministeriets praksisnotat af den 16. oktober 2009 "*Parternes egne forklaringer vil normalt ikke være tilstrækkeligt til at afkræfte formodningen om, at ægteskabet ikke er indgået efter begge parters eget ønske, medmindre de understøttes af faktiske – og dokumenterede – oplysninger om parternes alder, uddannelse, arbejdsmæssige forhold etc., ligesom et længerevarende samliv eller indgående bekendtskab inden ægteskabets indgåelse vil skulle dokumenteres eller i høj grad sandsynliggøres for at kunne afkræfte formodningen for, at ægteskabet ikke er indgået frivilligt.*"⁵⁶

Det kan udledes af dommen og praksisnotatet, at parrets egne forklaringer er tilstrækkelig hvis de understøttes af andre oplysninger der er i sagen. Det kan endvidere udledes ud fra denne dom, at

⁵⁶ Jf. Praksisnotat af den 16. oktober 2009 s. 6

divergerende oplysninger i ansøgningsskemaerne ikke altid skal tillægges afgørende vægt, når der er andre omstændigheder i sagen der taler for, at parret har afkræftet formodningsreglen, herunder samliv efter ægteskabsindgåelsen, hvor mange år parret har været gift samt fællesbarn/børn.

3.2.3. ”Samliv efter ægteskabsindgåelse”

I Højesteretsdommen U 2007.1115 H lægger mindretallet vægt på at parret har boet sammen i længere perioder i Danmark og Tyrkiet efter ægteskabsindgåelsen. Det fremgår af parternes forklaringer, at B har været på turistvisum i Danmark fra december 2003 til april 2004, fra august til november 2005 samt at B senest kom til Danmark den 7. juni 2006, og at B var der i 90 dage. Derudover har A været i Tyrkiet i 2002, 2003 og 2005. På baggrund af disse oplysninger, kan det fastslås, at parret efter ægteskabsindgåelsen har levet sammen i ca. 1 år i Danmark samt i nogle perioder i Tyrkiet.

I Østre Landsretsdom af den 4. marts 2008 lægger dommerne vægt på, at parret i mere end et år har boet sammen i Danmark efter ægteskabsindgåelsen.

I Vestre Landsretsdom afsagt den 4. juni 2008, bliver der lagt vægt på, at parret efter ægteskabsindgåelsen har levet sammen, i ca. 2 år og 4 mdr. i Danmark og ca. 4 mdr. i Tyrkiet.

I den anden Østre Landsretsdom afsagt den 26. juni 2008 lægger dommerne vægt på, at parret efter ægteskabets indgåelse har samlevet i Danmark i ca. 2 år.

Det kan udledes ud fra dommene, at parret skal have boet sammen i Danmark i mere end et år efter ægteskabsindgåelsen, førend denne oplysning tillægges betydelig vægt til fordel for parterne.

Som det fremgår af forarbejderne til UDL § 9, stk. 8 jf. afsnit 2.1.3. og Integrationsministeriets praksisnotat⁵⁷ kan man fravige frivillighedskravet, hvis ganske særlige grunde afgørende taler derfor. Dette kan fx være tilfældet hvis der er forløbet mange år siden indgåelsen af ægteskabet, og parret har samlevet siden, og at det må lægges til grund, at parret stadig ønsker at fortsætte samlivet. Domstolene tillægger oplysningen om samliv efter ægteskabsindgåelsen som en del af afvejningen om hvorvidt parret har afkræftet formodningsreglen. Oplysningen indgår ikke i domstolenes afgørelse som en dispensationsgrund, men bliver inddraget som et moment der taler for at parret har afkræftet formodningsreglen.

Udlændingemyndigheden synes ikke at tillægge oplysningen om samliv efter ægteskabsindgåelsen særlig meget vægt, i deres vurdering om hvorvidt parret har afkræftet formodningsreglen. Derimod

⁵⁷ Se Praksisnotat af den 16. oktober 2009 s. 12

synes udlændingemyndigheden i samtlige fire domme at tillægge det mere vægt, om parret har haft et længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabets indgåelse, om parret har samlevet forud for ægteskabsindgåelsen, kontakten mellem ægtefællerne forud for ægteskabsindgåelsen samt omstændighederne ved ægteskabsindgåelsen. Disse forhold henviser man også til i forarbejderne som eksempler på, hvordan parret kan afkræfte formodningsreglen.

På baggrund heraf må det fastslås, at udlændingemyndighederne normalt kun lægger vægt på de oplysninger, der fremgår af forarbejderne. Dette tydeliggøres endvidere i Højesteretsdommen, hvor Integrationsministeriet blandt andet gør gældende, at der ved deres afgørelse er lagt vægt på de forhold, der ifølge forarbejderne ”må” inddrages i vurderingen.

Ifølge forarbejderne skal udlændingemyndigheden inddrage samtlige foreliggende oplysninger i sagen. Opremsningen i forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, 2. pkt. om hvordan parret kan afkræfte formodningsreglen er endvidere ikke udtømmende jf. ordet ”f.eks.” i forarbejderne. Se hertil afsnit 2.1.4. Dette betyder, at udlændingemyndigheden kan inddrage oplysningen om parrets samliv efter ægteskabsindgåelsen i vurderingen om hvorvidt formodningsreglen er afkræftet.

På baggrund af disse fire domme må det herefter konstateres, at hvis parret har boet sammen i mere end et år i Danmark efter ægteskabsindgåelsen, skal denne oplysning indgå med en vis vægt i vurderingen om hvorvidt formodningsreglen er afkræftet, og ikke alene som dispensationsgrund.

3.2.4. ”Længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabsindgåelsen”

Det at parret ikke havde længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabsindgåelsen, var af mindre betydning i Vestre Landsrets dom afsagt den 4. juni 2008 modsat byrettens dom i samme sag samt Højesteretsdommen U 2007.1115 H, hvor dette bliver tillagt vægt.

Som sagt fremgår det af forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, 2. pkt., at udlændingemyndigheden skal meddele afslag på ansøgningen om ægtefællesammenføring på baggrund af slægsskabsforholdet, medmindre parret kan afkræfte formodningsreglen, ved at godtgøre, at ægteskabet eller samlivet er indgået med begge parters ønske, førend der kan meddeles opholdstilladelse. Dette kan f.eks. ske ved at parret har haft et længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabet eller samlivet.

Udlændingemyndigheden synes i overvejende grad at lægge meget vægt på de eksempler som forarbejderne henviser til. Det at parret kan afkræfte formodningsreglen, ved blandt andet at dokumentere at de har haft et længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabet eller samlivet,

synes i praksis at være svært. Kulturen og traditionen i disse etniske minoritetsgrupper tillader normalt ikke samliv eller seksuelt samkvem før ægteskabsindgåelsen. Dette synes landsretsdommerne i Vestre landsretsdom at have tillagt meget vægt.

Det skal hertil bemærkes, at i Vestre landsretsdommen oplyser B i sin forklaring både til byretten og landsretten, at parrets kultur ikke tillader, at man kan leve sammen eller have seksuelt samkvem før ægteskabet. Denne forklaring ses ikke fremsat af parterne i Højesteretsdommen. Det kan diskuteres om det ville have ændret afgørelsen i Højesteretsdommen, hvis man havde fremsat en sådan forklaring for Højesteretsdommerne. Da det er en samlet vurdering dommerne foretager ud fra bevisførelsen, er det svært at sige om udfaldet af sagen ville have været den samme, hvis parterne havde fremsat denne forklaring.

Det kan herefter udledes ud fra disse sager, at det skal indgå i den samlede vurdering, at parret ikke har haft et længerevarende og indgående bekendtskab forud for ægteskabsindgåelsen. Hvis parrets kultur og tradition ikke tillader dette, skal det ikke indgå som et moment der er til ulempe for parret.

3.2.5. *”Tidligere ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familie”*

I Østre Landsrets dom afsagt den 4. marts 2008, fremgår det af herboende A's storesøster C's forklaring i byretten, at hun har været gift med sin fætter i 16 år og at i familien er alle gift med familiemedlemmer. Det fremgår endvidere af D og E's forklaringer, at ansøger B's storesøster D er gift med E, som er A's storebror, og at de bor i Danmark, og at der også her er tale om fætter-kusine ægteskab. Det vil sige, at der har været tidligere ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familie.

Ifølge forarbejderne skal udlændingemyndigheden inddrage oplysninger om tidligere ægtefællesammenføringer, hvis der er tale om ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familie, hvilket omfatter forældre og søskende. Hvis denne oplysning foreligger, er det et moment der skal tale for, at ægteskabet eller samlivsforholdet ikke er indgået eller etableret med begge parter samtykke. Oplysningen skal sammen med de andre oplysninger i sagen inddrages i udlændingemyndighedernes vurdering.

I Integrationsministeriets praksisnotat af den 16. oktober 2009 anfører man, *”at tidligere familiesammenføringer til Danmark i ægtefællernes eller samlevernes familier skal indgå som et væsent-*

ligt element ved afvejningen efter UDL § 9, stk. 8⁵⁸, hvilket ikke stemmer overens med det der står i forarbejderne.

Hverken i byretten eller landsretten gør Integrationsministeriet gældende, at der har været ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familie. Dette kan bero på en fejl. Ifølge RPL § 338 kan retten kun tage hensyn til påstande og anbringender, som parten har gjort gældende eller som ikke kan frafalde, men derudover kan domstolene også prøve, om forvaltningen har inddraget de hensyn, som den er forpligtet til i afvejningen jf. afsnit 4.1.2.

Byretsdommeren fastslår, at *”Efter en samlet vurdering af omstændighederne ved sagsøgernes aftale om og indgåelse af ægteskab finder retten, at sagsøgerne, selvom ægteskabet har været velkomment i deres familier, hvor der forekommer andre fætter-kusine ægteskaber, har godtgjort, at der foreligger sådanne særlige grunde, at det ikke anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået efter begge parters ønske.”* Byretsdommeren vælger at inddrage oplysningen om tidligere ægtefællesammenføringer i parternes nære familie, men fastslår tillige, at parret har godtgjort at ægteskabet er indgået med begge parters ønske.

Landsretsdommerne inddrager ikke oplysningen i deres afgørelse.

Det der herefter kan udledes af denne dom er, at tidligere ægtefællesammenføringer til Danmark i parternes nære familie ikke skal tillægges afgørende betydning i den samlede vurdering, i modsætning til hvad der står i Integrationsministeriets praksisnotat.

3.2.6. *”Ægtefællesammenføring i parternes nære familie til andre lande end Danmark”*

Flertallet i Højesteretsdommen U 2007.1115 H lægger blandt andet vægt på, at parterne ikke ved deres egne eller ved A's nære familiemedlemmers forklaringer, samt forklaring om samvær under ægteskabet, har afkræftet formodningsreglen. Flertallet finder dette bestyrket ved A's storebror C's forklaring om, at han må bo i Sverige med sin kone, da hans kone ikke kan få opholdstilladelse i Danmark. Ifølge C's forklaring kan hans kone ikke få opholdstilladelse i Danmark, idet tilknytningskravet ikke er opfyldt.

Det kan undre, at forklaringen om at C's kone ikke kan få opholdstilladelse i Danmark pga. tilknytningskravet bestyrker det forhold, at parret A og B ikke har afkræftet formodningsreglen. Der er en indikation for, at der hos dommerne i Højesteret ligger en indirekte formodning om, at der kan være tale om et tvangsægteskab mellem C og hans kone.

⁵⁸ Jf. Praksisnotat af den 16. oktober 2009 s. 3

Som anført ”skal” udlændingemyndigheden kun inddrage oplysninger om tidligere ægtefællesammenføringer i Danmark, hvis der er tale om ægtefællesammenføringer i parternes nære familie, hvilket omfatter forældre og søskende. Dette skal indgå i vurderingen uanset om det tidligere ægtefællesammenføring i familien er sket som led i tvangsægteskab eller ej jf. afsnit 2.1.4. Det kan fastslås at C er A’s storebror. Dog er der ikke tale om ægtefællesammenføring mellem C og hans kone i Danmark, og det er tvivlsomt hvorfor Højesterets flertal vælger at lægge vægt på denne oplysning, som ikke forklarer noget om A og B’s forhold til hinanden, samtidig med at der ikke er beviser for, at der er tale om formodede tvangsægteskab mellem C og hans kone. Det fremgår af forarbejderne, at hvis der tidligere er sket ægtefællesammenføring i parternes nære familie til andre lande end Danmark, kan det indgå i den samlede vurdering jf. afsnit 2.1.4. Det er dog ikke i overensstemmelse med lovbestemmelsens forarbejder og formål, at Højesteret vælger at tillægge C’s forklaring særlig vægt, i vurderingen af om hvorvidt formodningsreglen er afkræftet.

3.3. Er administrativ praksis i overensstemmelse med UDL § 9, stk. 8’s forarbejder og formål.

Ved en gennemgang af dommene, kan det fastslås, at det oftest er svært for ægteparret at afkræfte formodningsreglen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. overfor udlændingemyndigheden.

En af grundene hertil er den bevistekniske forskydning, hvorefter udlændingemyndigheden som udgangspunkt skal give afslag på ægtefællesammenføring, hvis der foreligger oplysninger om, at ægteparret er nærtbeslægtede.

En anden grund er den skriftlige sagsbehandling, hvor udlændingemyndigheden ikke har mulighed for at se parret i øjnene for at vurdere om deres oplysninger er troværdige, samt risikoen for at oplysningerne i ansøgningsskemaerne ikke er overensstemmende på grund af misforståelse eller forglemmelse.

Bevisbyrden synes at være særlig tung når denne skal løftes overfor udlændingemyndigheden i forhold til retspraksis jf. ovenstående analyse af retspraksis.

På baggrund af analysen af retspraksis, kan det endvidere fastslås, at det skyldes, at udlændingemyndigheden tillægger de forhold der fremgår af forarbejderne afgørende vægt, i forhold til de oplysninger, som der ikke er henvist til i forarbejderne.

Administrativ praksis er langt hen af vejen i overensstemmelse med lovens forarbejder, da man inddrager alle foreliggende oplysninger i vurderingen, og lægger vægt på de forhold som forarbejderne

henviser til, men administrativ praksis er tillige på visse væsentlige punkter ikke forenelig med UDL § 9, stk. 8's forarbejder og formål.

Det der for det første taler imod, at udlændingemyndighedens praksis ikke altid er i overensstemmelse med lovens forarbejder og formål er, at Integrationsministeriet i praksisnotatet af den 16. oktober 2009 anfører, *"at tidligere familiesammenføringer til Danmark i ægtefællernes eller samlevnes familie skal indgå som et væsentligt element ved afvejningen efter UDL § 9, stk. 8"*⁵⁹. Dette stemmer ikke overens med lovens forarbejder, hvorefter at det alene er et *"moment der skal tale for at ægteskabet eller samlivsforholdet ikke er indgået eller etableret med begge parters samtykke"* jf. afsnit 2.1.4. Endvidere står der ikke i praksisnotatet at denne oplysning kun skal inddrages hvis der er tale om nær familie, hvilket omfatter forældre og søskende. Dette står tydeligt i forarbejderne, hvorefter nær familie i den forbindelse omfatter forældre og søskende.

Den tunge bevisbyrde som ægteparret skal løfte over udlændingemyndigheden er heller ikke i overensstemmelse med lovens forarbejder og formål. Integrationsministeriet anfører i praksisnotatet af den 16. oktober 2009 *"at der ved familieforhold omfattet af bestemmelsen (UDL § 9, stk. 8, 2.pkt.) tilvejebringes særligt vægtige argumenter eller beviser for at afkræfte formodningen for, at ægteskabet ikke er indgået frivilligt, da bestemmelsen regulerer et ægteskabsmønster, der vurderes som forbundet med tvang eller tvangslignende forhold. Dette understøttes af de i bemærkningerne nævnte eksempler på forhold, der kan medvirke til at afkræfte formodningen for tvang, nemlig samliv forud for ægteskab, et længerevarende og indgående kendskab til hinanden mv."*⁶⁰ Der står ikke i forarbejderne, at der skal tilvejebringes særlige vægtige argumenter eller beviser for at afkræfte formodningsreglen, men der skal foretages en vurdering hvor alle foreliggende oplysninger skal inddrages. De forhold som forarbejderne selv henviser til er som sagt ikke udtømmende, og derfor skal alle oplysninger med i vurderingen af om hvorvidt formodningsreglen er afkræftet. Endvidere har man i forarbejderne tydeliggjort, at det alene er afgørende, om der er tale om et ægteskab, der er indgået efter begge parters eget ønske. Formålet med bestemmelsen er at ramme tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede og ikke at begrænse antallet af ægtefællesammenførte udlændinge, og det skal udlændingemyndigheden have for øje. Se hertil afsnit 2.1.4. Efter forarbejderne påhviler der således ikke ægteparret en tung bevisbyrde, hvilket heller ikke ses i ovenstående retspraksis. Integrationsministeriet har selv anført i ministeriets notat af 20. oktober 2003 om indkomne høringsvar, at Integrationsministeriet er enig i at den foreslåede formodningsregel vedrørende ægteskabet

⁵⁹ Jf. Praksisnotat af den 16. oktober 2009 s. 3

⁶⁰ Jf. Praksisnotat af den 16. oktober 2009 s. 6

mellem nærtbeslægtede eller i øvrigt nærmere beslægtede skal administreres således, at der består en reel adgang til at afkræfte den opstillede formodning jf. dommen U 2007.1115 H.

Med udgangspunkt i ovenstående analyse af retspraksis kan man få det indtryk af, at administrativ praksis formaliserer bedømmelsen efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., da antagelsen om at parret ikke har afkræftet formodningsreglen ofte er baseret på indikationsmomenter som dem, der er angivet i citaterne fra lovforarbejderne. Den lempede bevisbyrde som udlændingemyndigheden har sammenholdt med den bevisbyrde som ægteparret skal løfte, samt opremsningen af de forskellige hensyn i forarbejderne som skal tillægges forskellig vægt, lægger op til formalisering af den konkrete og individuelle vurdering. Domstolene har udover de tre landsretsdomme hjemvist yderligere fem sager bedømt efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. Dette kan tyde på, at der i disse sager er sket en formalisering af bedømmelsen hos udlændingemyndigheden kombineret med, at udlændingemyndigheden har tillagt momenter, som taler for at der indgået frivilligt ægteskab mellem de nærtbeslægtede, mindre betydning, hvilket ikke er i overensstemmelse med lovens formål. Formålet med UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er som sagt at forhindre tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede eller nærmere beslægtede, men det viser sig i praksis, at de ægteskaber mellem nærtbeslægtede eller nærmere beslægtede der er indgået frivilligt, også bliver ramt af bestemmelsen.

Udlændingesservices ægtefællekontors souschef, Caroline Heneult, har i en artikel fra Politiken anført, at Udlændingesservice er begyndt at indkalde folk til interview i udvidet grad efter dommene i 2008⁶¹. Dette tyder på, at man har indset at den skriftlige sagsbehandling ikke har været tilstrækkelig i alle tilfælde.

Kap. 4 Domstolsprøvelsen af UDL § 9, stk. 8–afgørelser med særlig fokus på 2.pkt.

Udlændingemyndigheden er underkastet domstolenes kontrol, og Integrationsministeriets afgørelser efter UDL § 9, stk. 8, kan indbringes for domstolen efter GL § 63. Udover forhandlingsprincippet findes der særlige civilretlige regler om bevisbedømmelse samt forvaltningsretlige regler om skønsudøvelse, der har særlig betydning ved domstolsprøvelsen.

⁶¹ Se El-Gourftis artikel i Politiken den 2. august 2008

4.1. Kort om nova – særligt om bevisbedømmelse og mellemkommende fakta.

Retsplejeloven(RPL) indeholder særlige regler, der begrænser adgangen til at fremsætte nye påstande og anbringender og fremkomme med nye beviser i ankeinstansen. Derimod gælder RPL's regler om nova ikke for den første domstolsinstans, der tager stilling i en forvaltningsretlig sag. Ved domstolsprøvelsen af forvaltningsakter, bedømmes forvaltningsaktens på grundlag af den retstilstand, der forelå ved dens udstedelse, men ikke nødvendigvis på grundlag af det faktum, som blev lagt til grund ved udstedelsen. Som udgangspunkt er der fri adgang til at inddrage nye oplysninger i den første domstolsinstans⁶².

Reglerne om fremsættelse af nova i ankesager, herunder nye påstande, anbringender og beviser, findes i RPL §§ 380-384. Reglerne om nova i anken er ens for landsret og Højesteret, men de praktiseres strengere i Højesteret. I praksis er det snarere reglen end undtagelsen, at parterne fremkommer med nova i landsretten, navnlig nye beviser⁶³. Parterne har samme adgang til at fremkomme med nova for Højesteret som i ankesager for landsretten jf. RPL §§ 383-384. Tilladelse til at fremkomme med nova gives i videre omfang ved landsret end ved Højesteret. Ligesom for landsretten, gælder der for Højesteret, at rettens tilladelse lettere kan opnås, jo tidligere under sagen, man fremsætter anmodning herom⁶⁴.

4.1.1. Særligt om bevisbedømmelse og fri bevisførelse.

På grundlag af parternes fremstillinger og bevisførelser, afgør retten hvordan sagens faktiske sammenhæng skal antages at være. Rettens stillingtagen til omtvistede punkter i parternes sagsfremstilling kræver en *bevisbedømmelse* eller *bevisvurdering*. Denne vurdering der skal udøves på grundlag af bevisførelsen er ikke reguleret af lovregler⁶⁵. Den enkelte dommers personlige meninger og holdninger bør dog så vidt muligt ikke påvirke indholdet af afgørelsen. Retsideologien kræver, at samme bevis så vidt muligt bør vurderes ens af alle dommere, og udfaldet af en retssag bør så vidt muligt kunne forudsiges⁶⁶. Som en konsekvens af reglen om rettens frie bevisbedømmelse, er også parternes adgang til *bevisførelse fri*. Parterne kan under bevisførelsen fremføre enhver omstændig-

⁶² Se Garde m.fl. s. 373

⁶³ Se Gomard og Kistrup s. 734

⁶⁴ Se Gomard og Kistrup s. 749-750

⁶⁵ Se Gomard og Kistrup s. 563

⁶⁶ Se Gomard og Kistrup s. 566

hed, der er egnet til at bestyrke eller afkræfte rigtigheden af oplysninger, der kan have betydning for rettens afgørelse af, hvilket faktisk hændelsesforløb den vil lægge til grund for dommen. Bortset fra RPL's regler om vidnefritagelse og –udelukkelse i §§ 169-172, 298, 299 og 305, er der fri adgang til at føre ethvert bevis, som kan være af betydning for sagen jf. RPL § 341⁶⁷.

Nye beviser kan frit fremføres under anken til Højesteret, ligesom ved anke til landsretten jf. RPL §§ 380-381. De nye beviser bør så vidt muligt angives allerede i ankestævning eller svarskrift, og retten og modparten skal i hvert fald normalt senest to uger før hovedforhandlingen underrettes om beviserne⁶⁸.

4.1.2. Særligt om begrebet ”mellemkommende fakta”.

Udgangspunktet er, at *mellemkommende fakta*, dvs. senere hændelser, som forvaltningen ikke har kunnet bedømme, fordi de ikke var indtrådt, da forvaltningsakten blev udstedt, kan inddrages ved domstolsprøvelsen. Det afhænger dog først og fremmest af lovens retsfaktumbeskrivelse og af de nedlagte påstande.

Lovens retsfaktumbeskrivelse kan udelukke, at mellemkommende fakta lægges til grund, og det kan fremgå af selve lovteksten, fortolkning eller friere overvejelser. Der vil således ikke være adgang til at inddrage mellemkommende fakta, hvis en forvaltningsakt ifølge loven skal udstedes, når en bestemt begivenhed er indtruffet, et bestemt hændelsesforløb afsluttet mv.

Valget af påstand kan føre til, at en forvaltningsakt skal bedømmes på det faktiske og retlige grundlag, som forelå, da den blev udstedt. Et eksempel herpå er, når påstanden går ud på, at domstolen skal prøve, om en tvangsindlæggelse var lovlig, da den blev foretaget⁶⁹.

4.2. Retsanvendelse og skøn.

Udover de civilretlige regler, findes der også forvaltningsretlige regler om skønsudøvelse der har betydning ved domstolsprøvelsen.

⁶⁷ Se Gomard og Kistrup s. 561

⁶⁸ Se Gomard og Kistrup s. 736 og s. 750

⁶⁹ Se Garde m.fl. s 374-375 og Christensen s. 38

Domstolenes prøvelsesgrundlag er gældende ret. Domstolene kan prøve forvaltningens retsanvendelse, men ikke skønnet, og det er derfor af afgørende betydning ved domstolsprøvelsen om der er tale om skøn.

Sondringen mellem retsanvendelse og skøn beror på lovens sproglige præcision, herunder hvordan loven beskriver forudsætningerne for at udstede forvaltningsakten(retsfaktum) og forvaltningsaktens indhold(retsfølge). Der foreligger et forvaltningsretligt skøn, når et forvaltningsorgan udsteder en forvaltningsakt på grundlag af en bemyndigelse i lov eller anordning, som ikke indeholder nogen beskrivelse af retsfaktum og/eller retsfølge overhovedet eller kun en meget upræcis beskrivelse. Kernen i det forvaltningsretlige skøn er en *afvejning* mellem lovlige hensyn inden for de retlige rammer for skønsudøvelsen. Kernen i retsanvendelsen er *fortolkning* af bestemmelser i lov og anordning, der beskriver retsfaktum og retsfølge rimeligt præcist. Det er normalt, at en lovbestemmelse både indeholder fortolkning og afvejning⁷⁰.

Uanset om udstedelsen af forvaltningsakten beror på retsanvendelse eller skøn, prøver domstolene forvaltningens anvendelse af sagsbehandlingsreglerne og forvaltningens bedømmelse af det faktum, som forvaltningsakten bygger på⁷¹.

Domstolene prøver forvaltningens abstrakte fortolkning uden at vise tilbageholdenhed uanset om der er tale om præcise eller upræcise lovbestemmelser. Ved abstrakt fortolkning fastlægges retsreglens generelle indhold alene på grundlag af reglen. Domstolene prøver den konkrete subsumption uden tilbageholdenhed, hvor forvaltningen har subsumeret fakta under rimeligt præcise retsregler. Ved konkret subsumption fastlægges om den foreliggende faktiske situation kan henføres under retsreglen⁷².

4.2.1. Afvejningsbegrebet og domstolenes prøvelse af forvaltningens afvejning.

Bent Christensens opfattelse er at skønsudøvelse foregår eller kan foregå i to hovedfaser: Først fastlægges kredsen af lovlige hensyn. Dernæst foretages en afvejning af de lovlige hensyn. Den sidstnævnte hovedfase – afvejningen – er opdelt i yderligere to underfaser: Først sker der en udvælgelse af de kriterier, der indgår i afvejningen. Derefter tillægges det enkelte kriterium, der indgår i afvejningen, en bestemt vægt⁷³.

⁷⁰ Jf. Garde m.fl. s. 376-378

⁷¹ Jf. Garde m.fl. s. 378.

⁷² Jf. Garde m.fl. s. 378-379

⁷³ Jf. Pedersen s. 163

Regler kan påvirke afvejningen, og afvejningen kan derved afskæres eller begrænses. Afvejningen kan afskæres ved, at en regel kan gå ud på, at når fakta svarende til bestemte kriterier foreligger, skal retsfølgen indtræde eller ikke indtræde. Afvejningen kan begrænses ved, at en regel opstiller minimumsbetingelser, således at afvejningen først begynder, hvis fakta svarende til et eller flere kriterier er til stede. Afvejningen er dog også karakteriseret ved sit individuelle præg, således at reglerne må give plads til den individuelle vurdering⁷⁴.

Afvejningsbegrebet kan således omfatte anvendelsen af retsregler fx i tilfælde, hvor forvaltningen efter loven er forpligtet til at inddrage et bestemt hensyn, men afvejningsbegrebet kan også omfatte forvaltningens valg af hensyn, hvor forvaltningen ikke er forpligtet til at inddrage dette hensyn⁷⁵.

Som udgangspunkt prøver domstolene ikke forvaltningens skønsmæssige afvejning af lovlige hensyn mod hinanden⁷⁶. Der er flere undtagelser til dette udgangspunkt⁷⁷, og herunder skal nævnes de mest relevante.

Domstolene prøver for det første om skønnet ulovligt er sat under regel⁷⁸. For det andet prøver domstolene forvaltningens overholdelse af interne regler, der helt eller delvist afskærer eller begrænser afvejningen uden at komme i strid med grundsætningen om skøn under regel. Den interne regel kan være udformet som en prioriteringsregel, der betyder, at et eller flere kriterier tillægges en bestemt vægt under forvaltningens afvejning. Prioriteringsregler kan også være fastsat i love og anordninger, og de prøves også af domstolene⁷⁹. For det tredje prøver domstolene endvidere om forvaltningen har inddraget de hensyn, som den er forpligtet til i afvejningen⁸⁰. Domstolene prøver endvidere, om en forvaltningsakt er udstedt i strid med lighedsgrundsætningen og proportionalitetsprincippet⁸¹. Rimelighedsbetragtninger kan indgå i domstolenes prøvelsesgrundlag, og det samme gælder egnethedsgrundsætningen, grundsætningen om at forvaltningsakten skal være egnet til at opnå formålet⁸².

⁷⁴ Jf. Pedersen s. 164

⁷⁵ Jf. Pedersen s. 165-166

⁷⁶ Jf. Garde m.fl. s. 382 og s. 403.

⁷⁷ Se hertil Pedersen s. 169 der anfører, ”at det ikke giver mening at fastholde et udgangspunkt om, at >>afvejningen<< ikke prøves, dels fordi den prøvelse, der foregår på grundlag af de velkendte retsgrundsætninger, er meget omfangsrig, dels fordi domstolene også prøver, hvor der ikke foreligger sådanne almindelige retsregler.” Dette vil ikke blive diskuteret videre i denne afhandling.

⁷⁸ Se Pedersen s. 169 og Garde m.fl. s. 408

⁷⁹ Se Pedersen s. 171 f. og Garde m.fl. s. 410 f.

⁸⁰ Se Pedersen s. 175 f. og Garde m.fl. s. 413 f.

⁸¹ Se Pedersen s. 178 ff. og Garde m.fl. s. 407 f. og s. 415

⁸² Se Pedersen s. 192-193 og Garde m.fl. s. 419

4.3. Analyse og vurdering.

4.3.1. Er UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. en bestemmelse om skønsudøvelse?

I U 2007.1115 H, som tidligere er blevet omtalt i kap. 3, finder landsretten, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., er udtryk for en bestemmelse om skønsudøvelse jf. ordene der er ikke ”grundlag for at antage, at Integrationsministeriets afgørelse af 30. maj 2005 er baseret på ulovlige kriterier, eller at Integrationsministeriet ved sin afgørelse har undladt at inddrage relevante forhold eller har lagt urigtige oplysninger af betydning til grund. Ved afgørelsen er der overladt udlændingemyndighederne et skøn, og landsretten finder ikke grundlag for at tilsidesætte det udøvede skøn”. Derfor prøver landsretten ikke den konkrete subsumtion samt afvejningen. Højesteret fastslår derimod, at der er tale om en bestemmelse om ”bevisbedømmelse”, og finder på baggrund af forskellige forhold, at parret ikke har afkræftet formodningsreglen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. Højesteret lægger sin egen bevisbedømmelse til grund under prøvelsen af subsumtionen.

I U 2008.2516 H, der handler om tilknytningskravet i UDL § 9, stk. 7, finder landsretten ”ikke at der er grundlag for at antage, at afgørelsen er baseret på ulovlige kriterier, eller at Integrationsministeriet har undladt at inddrage relevante forhold i afvejningen. Ved denne afvejning er der overladt udlændingemyndighederne et skøn, og landsretten finder ikke grundlag for at tilsidesætte det udøvede skøn”. Dette bliver stadfæstet af Højesteret. Det kan således fastslås, at UDL § 9, stk. 7 er en bestemmelse om skønsafvejning og derfor er domstolene tilbageholdende i deres prøvelse, når der er tale om afgørelser efter UDL § 9, stk. 7. Domstolene prøver ikke den konkrete subsumtion og den skønsmæssige afvejning.

Domstolene kommer frem til to forskellige resultater på baggrund af to forskellige bestemmelser i UDL. Spørgsmålet er herefter om UDL § 9, stk. 8, særligt 2.pkt., ligesom UDL § 9, stk. 7, er en bestemmelse om skønsudøvelse.

Der er en rimelig præcis beskrivelse af retsfaktum og retsfølge i forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., og det taler for det første imod, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er en bestemmelse om skønsudøvelse. Se hertil afsnit 2.1.3. og 2.1.4. hvordan forarbejderne beskriver forudsætningerne for at udstede forvaltningsakten og forvaltningsaktens indhold.

For det andet indebærer bestemmelsen som sagt en bevisteknisk forskydning. Den pågældende kan nøjes med at oplyse om slægtskabsrelationen, og på baggrund af det, skal udlændingemyndigheden som udgangspunkt meddele afslag på opholdstilladelse.

For det tredje er UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. en regel om beviskrav og bevisbyrde, da det er op til parret at afkræfte formodningen om at der er tale om tvangsægteskab, førend der kan meddeles ægtefællesammenføring.

De forhold som udlændingemyndigheden skal inddrage i den samlede vurdering, taler tillige for, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. ikke er en bestemmelse om skønsudøvelse.

Hvis man sammenligner UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. med UDL § 9, stk. 7, som jo er en bestemmelse om skønmæssig afvejning, er ligheden mellem disse to bestemmelser, at forarbejderne til UDL § 9, stk. 7 alene angiver en række typiske tilknytningsfaktorer, men ikke nogen udtømmende opregning af forhold, der kan medføre tilknytning til de respektive lande. Ifølge forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., angiver man heller ikke her en udtømmende opregning af de bevismæssige forhold, der kan indgå i den samlede vurdering.

For det andet indeholder lovforarbejderne til UDL § 9, stk. 7 kun beskedne retningslinier for den afvejning, der skal foretages mellem ægtefællernes samlede tilknytning til Danmark og tilknytningen til andre lande⁸³. Ifølge forarbejderne til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er der også her kun beskedne retningslinier for den bevismæssige vurdering, der skal foretages for at kunne bedømme om hvorvidt der er tale om et tvangsægteskab.

Selvom UDL § 9, stk. 7 ikke er en bestemmelse om bevisbedømmelse ligesom UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. gælder de samme civilretlige regler om bevisbedømmelse, herunder fri bevisførelse under domstolsprøvelsen i forhold til UDL § 9, stk. 7.

Endelig beror dispensationsadgangen efter begge bestemmelser på en vurdering af skønmæssig karakter. Det skal dog hertil bemærkes, at dispensationsadgangen efter UDL § 9, stk. 7 er lempeligere jf. ordlyden "*ganske særlige grunde*" i forhold til UDL § 9, stk. 8.

Forskellen mellem disse to bestemmelser er for det første, at beskrivelsen af retsfølge og retsfaktum i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er mere præcis i forhold til UDL § 9, stk. 7 jf. forarbejderne, formålet og ordlyden af bestemmelsen i UDL § 9, stk. 7.

For det andet indebærer UDL § 9, stk. 7 ikke en bevisteknisk forskydning ligesom UDL § 9, stk. 8, 2.pkt.

⁸³ Se hertil Christensen m.fl. s. 170

I forhold til UDL § 9, stk. 7 angiver bestemmelsens forarbejder at formålet med bestemmelsen er, at der alene skal gives tilladelse til familiesammenføring, når ægtefællernes samlede tilknytning til Danmark er så stærk, at ægtefællesammenføring bør ske her i landet. Vurderingen af denne samlede tilknytning til Danmark, henholdsvis andre lande, skal foretages på baggrund af samtlige foreliggende oplysninger i sagen, der kan belyse ægtefællernes samlede personlige og familiemæssige situation. Vurderingen efter UDL § 9, stk. 7 bygger således på en ganske konkret afvejning af en række tilknytningsfaktorer⁸⁴. I forhold til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er formålet med bestemmelsen at hjælpe unge, som er i fare for mod deres eget ønske at blive tvunget eller presset ind i et ægteskab med en nærtbeslægtet person, og det skal udlændingemyndigheden have for øje ved administrationen af reglen. Det er alene afgørende, om ægteskabet er indgået efter parternes eget ønske. Vurderingen heraf beror på en bevismæssig vurdering, hvor samtlige foreliggende oplysninger skal inddrages, og der er tale om en konkret vurdering, der kan minde om UDL § 9, stk. 7-vurderingen.

På baggrund af ovenstående må det konkluderes, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt, ikke er en bestemmelse om skønsudøvelse, men en bestemmelse om bevisbedømmelse, og derfor udviser domstolene ikke tilbageholdenhed med at prøve forvaltningens afgørelse. Dette ses i U 2007.1115 H samt de tre domme jf. afsnit 3.2.

4.3.2. Hvorfor kan der efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. tages hensyn til efterfølgende omstændigheder?

I U 2007.1115 H, gør Integrationsministeriet gældende, at *"sagsøgtes afgørelse af 30. maj 2005 hvorved Udlændingesservices afgørelse...om afslag på opholdstilladelse blev stadfæstet, er lovlig, korrekt og har hjemmel i UDL § 9, stk. 1, nr. 1 jf. § 9, stk.8."* Integrationsministeriets påstand går således ud på, at domstolen skal prøve, om Integrationsministeriets afgørelse af den 30. maj 2005 var korrekt, og derved afskærer Integrationsministeriets påstand mellemkommende fakta. Dette er landsretten i U 2007.1115 H enig i jf. *"Det bemærkes indledningsvis, at den afgørelse, der er til prøvelse under denne sag, er Integrationsministeriets afgørelse af 30. maj 2005. Efterfølgende omstændigheder er uden betydning ved vurderingen af, om afgørelsen kan tilsidesættes"*.

Alle dommerne i Højesteret fastslår derimod, at afgørelsen efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. beror på en *"bevisbedømmelse, som er undergivet sædvanlig domstolsprøvelse, og der kan herved tages hensyn*

⁸⁴ Se hertil Christensen m.fl. s. 170

til nye oplysninger, herunder om forhold, som først er indtruffet efter Integrationsministeriets afgørelse”.

Det der kan udledes fra denne dom er, at når der er tale om en bestemmelse, som UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., der beror på bevisbedømmelse, er der herefter fri bevisførelse. Dette betyder som sagt, at parterne under bevisførelsen kan fremføre enhver omstændighed, der er egnet til at bestyrke eller afkræfte rigtigheden af oplysninger, der kan have betydning for rettens afgørelse. Dvs. nye beviser som først er indtruffet efter Integrationsministeriets afgørelse, kan fremføres, hvis de kan bidrage og belyse til om ægteskabet er indgået efter begge parter eget ønske fra starten, selvom påstanden går ud på, at domstolen skal prøve om en afgørelse var korrekt og lovlig, da den blev meddelt. Lovbestemmelsens retsfaktumbeskrivelse og lovbestemmelsens udformning som en bestemmelse om bevisdømmelse, er således primær i forhold til påstanden.

I højesteretsdommen U 2008.2516 H, anfører Integrationsministeriet til støtte for sin påstand *”Der er ikke grundlag for at tilsidesætte sagsøgte afgørelse af 2. november 2005..., hvor sagsøgte stadfæstede Udlændingestyrelsens afslag på at meddele opholdstilladelse til sagsøger i medfør af UDL § 9, stk. 1, nr. 1, litra d og § 9, stk. 7...”*. Integrationsministeriets påstand går således ud på, at domstolen skal prøve, om Integrationsministeriets afgørelse af den 2. november 2005 var korrekt. Modsat U 2007.1115 H fastslår Højesteret i U 2008.2516 H, at *”Domstolsprøvelse efter grundlovens § 63 af Integrationsministeriets afgørelse af 2. november 2005 om afslag på tilladelse til familiesammenføring – jf. bl.a. UfR 2006.639 H⁸⁵ – ske på grundlag af A og B’s forhold på tidspunktet for ministeriets afgørelse. Ved denne prøvelse kan der derfor ikke lægges vægt på den yderligere tilknytning til Danmark, de måtte have opnået efter ministeriets afgørelse. Af de grunde, der er anført af landsretten, stadfæster Højesteret dommen”*. Integrationsministeriets påstand fører således for det første til, at afgørelsen skal bedømmes på det faktiske grundlag, som forelå, da afgørelsen blev meddelt. Derudover må det følge af fortolkningen af UDL § 9, stk. 7’s retsfaktumbeskrivelse, at det er forholdene på tidspunktet for ministeriets afgørelse der er afgørende. Dette skyldes, at ansøger og herboende altid kan få yderligere tilknytning til Danmark fx via flere ophold i landet, efter ministeriets afgørelse, og sagen dermed kan ændre identitet, når den kommer for retten.

Det kan herefter konkluderes, at baggrunden for, at der kan tages hensyn til nye oplysninger, herunder forhold, der er indtruffet efter Integrationsministeriets afgørelse, når der er tale om afgørelser

⁸⁵ Denne dom inddrages ikke i analysen, da den vedrører den tidligere bestemmelse i UDL § 9, stk. 4 om forsørgelseskravet, og derudover minder landsrettens begrundelse i U 2006.639 H om den i U 2008.2516 H, bare kortere.

truffet efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er, at reglen skal vurderes efter reglerne om bevisbedømmelse og hermed fri bevisførelse, og at bestemmelsens retsfaktumbeskrivelse taler for dette.

Kap. 5. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

5.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions status i dansk ret.

Ud over UDL § 9, stk. 8 og de andre grundlæggende og supplerende betingelser i UDL om ægtefællesammenføring, findes der yderligere internationale regler, der også har betydning ved ansøgning om ægtefællesammenføring. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) finder anvendelse i Danmark og er en vigtig retskilde ved siden af de danske regler om ægtefællesammenføring.

EMRK blev ratificeret af Danmark i 1953, og konventionen har siden sin ikrafttræden samme år, været folkeretligt bindende for Danmark. Dette betød ikke, at konventionen blev direkte anvendelig, og det skyldes at dansk forfatningsret hviler på en dualistisk opfattelse, hvorefter dansk ret og international ret er to adskilte retssystemer⁸⁶. EMRK blev i 1992 inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992, og trådte i kraft den 1. juli 1992⁸⁷.

Udgangspunktet er, at EMRK har forrang i tilfælde af konflikt med dansk ret. Der er dog to undtagelser hertil. For det første har Grundloven (GL) forrang for EMRK. For det andet kan lovgiver vælge at fravige EMRK, en enkelt bestemmelse i EMRK eller en bestemt fortolkning heraf, medmindre EMRK er blevet indfortolket i GL eller EMRK afspejler uskreven dansk forfatningsret⁸⁸.

5.2. Statens negative og positive forpligtelser.

Ifølge EMRK art. 1 skal staten sikre individet de rettigheder og friheder som er nedfældet i EMRK. Nogle rettighedsbestemmelser stiller efter ordlyden positive krav til staten fx EMRK art. 6 om retten til retfærdig rettergang inden for en rimelig frist ved en uafhængig og upartisk domstol. De fleste rettighedsbestemmelser stiller derimod det negative krav til staten, hvorefter den skal holde sig fra unødige indgreb i individets rettigheder i bl.a. art. 8 og art. 14. Den Europæiske Menneskerettig-

⁸⁶ Jf. Rytter, Jens Elo s. 34

⁸⁷ Jf. Rytter, Jens Elo s. 33

⁸⁸ Se Rytter, Jens Elo s. 36-38

hedsdomstol(EMD) har vedrørende disse nævnte rettigheder fastslået, at staten ikke kun skal afstå fra unødige indgreb i rettighederne, men at staten også har en (vis) positiv forpligtelse til at fremme og beskytte rettighederne. For det enkelte individ betyder dette, at hvis en sådan forpligtelse består, har vedkommende krav på denne positive rettighedssikring- eller beskyttelse⁸⁹. EMD's doktrin om statens positive forpligtelser omfatter i dag EMRK i sin helhed, men blev oprindeligt grundlagt i sager vedrørende art. 8 om retten til privat- og familieliv, hvor den i dag stadig har størst praktisk betydning⁹⁰. Doktrinen blev blandt andet anvendt i sagen *Marckx v. Belgien* (1979 nr. 31) para. 31: hvor retten til familieliv i art. 8 *"does not merely compel the State to abstain from such interference: in addition to this primarily negative undertaking, there may be positive obligations inherent in an effective "respect" for family life."*

Doktrinen giver en ny dimension til frihedsrettighederne i EMRK, idet rettighederne ikke alene anses som grænser for hvad staten må gøre, men også som retsprincipper, som staten aktivt skal sikre og beskytte.

Ved statens positive forpligtelser, foretages ikke samme indgrebstest som ved negative forpligtelser. Retsgrundlaget for statens positive forpligtelser fx vedrørende art. 8 er bestemmelsens stk. 1, der fastlægger rettighedens generelle indhold. Både indholdet og rækkevidden af statens positive forpligtelse beror derfor på en fortolkning af rettighedernes stk.1. De relevante modhensyn, som begrænser omfanget af statens positive forpligtelser, fastlægges ud fra rettighedens karakter, idealet om et demokratisk samfund, sund fornuft og hensynene opregnet i art. 8, stk. 2 kan ifølge EMD være vejledende⁹¹.

Grænsedragningen mellem statens negative og positive forpligtelse er ikke altid skarp, men sondringen er ifølge EMD ikke afgørende, da den forskellige betragtningsmåde ikke nødvendigvis er afgørende for udfaldet af den konkrete vurdering⁹².

5.3. EMRK art. 8.

EMD har grundlæggende anerkendt staternes ret til efter folkeretten at kontrollere indrejse og ophold for udlændinge. Retten til privatliv- og særligt familieliv efter art. 8 sætter dog grænser for

⁸⁹ Jf. Rytter, Jens Elo s. 97

⁹⁰ Jf. Rytter, Jens Elo s. 98

⁹¹ Jf. Rytter, Jens Elo s. 100-101

⁹² Jf. Christensen m.fl. s. 126, Rytter, Jens Elo s. 101 og Kjølbro, Jon Fridrik s. 541

statens adgang til at udvise udlændinge med lovligt ophold og giver også i særlige tilfælde en positiv ret til familiesammenføring med udenlandske ægtefæller og slægtninge⁹³.

EMRK's art. 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv har følgende ordlyd:

1. "Enhver har ret til respekt for sit privatliv of familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder"⁹⁴.

Art. 8 skal beskytte individets privatsfære. Bestemmelsen har et meget bredt og varierende anvendelsesområde. Art. 8 rummer reelt fire rettigheder: Retten til respekt for privatlivet, familielivet, hjemmet og kommunikation. Retten til familieliv er relevant set i forhold til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt.'s bestemmelse, der handler om ægtefællesammenføring.

Retten til familieliv i art. 8 beskytter familiens integritet. Dette betyder som udgangspunkt, at man under normale omstændigheder har ret til at leve sammen uden myndighedernes indblanding, medmindre tungtvejende hensyn retfærdiggør indgrebet. Er samliv ikke længere muligt fx pga. skilsmisse eller berettiget tvangsfjernelse af et barn, sikrer art. 8 retten til fortsat kontakt mellem familiens medlemmer, medmindre det kan retfærdiggøres i barnets interesse. Derudover har staten i særlige tilfælde en positiv forpligtelse til at træffe foranstaltninger, som er nødvendige for at muliggøre et (normalt) familieliv⁹⁵.

EMD har fortolket begrebet "familieliv" bredt, og det omfatter blandt andet ægtepar med fællesbarn, samlevende, adoptiv- og plejefamilier, barnløse par, registreret partnerskaber mv.⁹⁶

Særligt om udlændinges ret til privat- og familieliv efter art. 8, er det sådan at hensynet til udlændingens privat- og familieliv skal afvejes overfor statens interesse i at have kontrol med, hvem der kan opholde sig i landet. Udfaldet af denne afvejning beror på en konkret vurdering i den enkelte sag. Derfor vil regler der automatisk udviser udlændinge, som dømmes for bestemte forbrydelser eller idømmes fængselsstraf af en bestemt længde, i konkret tilfælde være i strid med art. 8. Tilsva-

⁹³ Jf. Rytter, Jens Elo s. 230

⁹⁴ Jf. Rytter, Jens Elo s. 378

⁹⁵ Jf. Rytter, Jens Elo s. 212

⁹⁶ Jf. Rytter, Jens Elo s. 213

rende gælder, hvis regler om familiesammenføring administreres på en sådan måde, at hensyntagen til konkrete omstændigheder er udelukket, kan være i strid med art. 8⁹⁷.

5.3.1. Ægtefællesammenføring – negativ eller positiv forpligtelse ift. art. 8?

Ved rettighedsindgreb efter art. 8 skal indgrebet fra staten opfylde tre krav for at være forenelig med EMRK. Ifølge indgrebstesten skal indgrebet for det første have en retssikkerhedsmæssig betryggende hjemmel i national ret. For det andet skal indgrebet forfølge et legitimt formål, og for det tredje skal indgrebet være proportionalt og derfor være nødvendigt i et demokratisk samfund⁹⁸.

Tidligere antog man at afslag på indrejse og opholdstilladelse i familiesammenføringssager var indgreb i de pågældendes ret til familieliv, hvilket indebærer at man vurderede forholdet ud fra statens negative forpligtelse, hvorfor det var afgørende om indgrebet kunne legitimeres efter art. 8, stk. 2. Der synes dog i praksis at være anlagt en anden betragtning således at disse sager i stedet vurderes ud fra princippet om statens positive forpligtelse til at respektere retten til familieliv iht. art. 8, stk. 1. Spørgsmålet er herefter om staten i tilstrækkelig grad har opfyldt sin positive forpligtelse til at beskytte retten til respekt for familielivet i forhold til den eller de personer, der er bosat i det pågældende land⁹⁹.

Familiesammenføring, herunder ægtefællesammenføringer vedrører statens positive forpligtelse til at sikre statsborgere eller udlændinge med fast ophold i landet mulighed for at blive forenet med udenlandske ægtefæller eller nære familiemedlemmer. Ifølge EMD har staten generelt en videregående skønsmargin i forbindelse hermed. Dette skyldes statens traditionelle ret til at tillade indrejse og ophold for udlændinge. EMD's praksis viser at artikel 8 ikke giver parret ret til at vælge, i hvilket land de ønsker at opbygge deres familieliv. Derudover viser EMD's praksis, at kan familien uden problemer forenes i et andet land, er afslag på familiesammenføring ikke uforeneligt med art. 8. Staten skal derimod tillade familiesammenføring med nær familie bosat i udlandet, hvis familielivet ikke kan opretholdes på anden måde fx hvis den anden stat afviser at give familien opholdstilladelse¹⁰⁰.

⁹⁷ Jf. Rytter, Jens Elo s. 230-231. Se hertil Kjølbro, Jon Fridrik s. 604 f. hvad der skal tillægges vægt ved den konkrete vurdering.

⁹⁸ Jf. Rytter, Jens Elo s. 74

⁹⁹ Jf. Christensen m.fl. s. 126

¹⁰⁰ Jf. Rytter, Jens Elo s. 236

5.4. EMRK art. 14.

Art. 14 i EMRK om forbud mod diskriminering har ordlyd som følger:

”Nydelsen af de i denne konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.¹⁰¹”

Diskriminationsforbuddet i EMRK art. 14 indeholder et krav om lighed for loven samt et krav om at selve lovgivningens indhold ikke skal være diskriminerende¹⁰² dvs. en negativ forpligtelse for staterne til ikke at diskriminere. Art. 14 forbyder enhver form for diskrimination, men kun indenfor EMRK's område. Art. 14 kan ikke anvendes alene men supplerer de rettigheder der følger af EMRK, herunder art. 8 og tilhørende tillægsprotokoller med et generelt diskriminationsforbud¹⁰³.

Art. 14 beskytter både mod direkte og indirekte diskrimination. Der foreligger direkte diskrimination, når et usagligt hensyn danner grundlag for forskelsbehandling (begrundelsen). Direkte diskrimination foreligger, hvor en person/persongruppe behandles ringere end andre pga. vedkommendes stilling, alder, køn, race mv., medmindre denne forskelsbehandling har en objektiv og rimelig begrundelse¹⁰⁴. Indirekte diskrimination foreligger, hvor saglige og neutrale krav mv. i sig selv faktisk medfører en forskelsbehandling, som ikke står i rimeligt forhold til kravet/ begrundelse (virkningen). Eksemplet herpå er hvor et neutralt krav mv. der stilles til alle, alene eller i særlig grad rammer bestemte persongrupper, som pga. deres køn, religion mv. ikke kan opfylde kravene, medmindre denne forskelsbehandling har en objektiv og rimelig begrundelse¹⁰⁵.

Opremsningen i art. 14 er ikke udtømmende jf. bestemmelsens ordlyd ”eller ethvert andet forhold”. Foreligger der en krænkelse af den materielle rettighed, herunder art. 8, vil EMD normalt ikke inddrage art. 14, medmindre diskrimination er et centralt aspekt i sagen.

Ved rettighedsindgreb efter art. 14 er indgrebstesten lidt anderledes end ved art. 8. Når det skal vurderes, om der foreligger forskelsbehandling i strid med art. 14, er det for det første nødvendigt ifølge Kjølbros og Rytters, at tage stilling til, om andre personer, der befinder sig i en lignende eller

¹⁰¹ Jf. Rytter, Jens Elo s. 380

¹⁰² Jf. Rytter, Jens Elo s. 353

¹⁰³ Jf. Rytter, Jens Elo s. 355

¹⁰⁴ Jf. Rytter, Jens Elo s. 354 og 362

¹⁰⁵ Jf. Rytter, Jens Elo s. 354 og 368

sammenlignelig situation, nyder en mere fordelagtig behandling. Hvis dette er tilfældet, skal man ifølge Kjølbros herefter tage stilling til, om der er en objektiv og rimelig begrundelse ("objective and reasonable justification") for denne forskelsbehandling. Dette betyder ifølge Kjølbros, at forskelsbehandlingen skal varetage et anerkendelsesværdigt formål og der skal være proportionalitet mellem det anvendte middel og det formål, der søges realiseret. Ifølge Rytter skal forskelsbehandlingen forfølge et sagligt/legitimt formål og den skal herefter være nødvendig eller rimelig i forhold til formålet hermed (proportionalitet)¹⁰⁶. Selvom forfatterne anvender forskellige ordvalg, har det ikke den store betydning, da der i sidste ende skal foretages den samme proportionalitetsvurdering, og herved sikres en rimelig balance mellem hensynet til individets rettigheder og hensynet til samfundet/andre individer.

Udover EMRK art. 14 er der 12. Tillægsprotokol (TP12). TP12 blev vedtaget i 2002, og trådte i kraft den 1. april 2005, og indeholder et generelt forbud mod diskrimination, som også gælder udenfor EMRK's område. Formålet med TP12 er at udvide anvendelsen af artikel 14. Danmark har hverken underskrevet eller ratificeret protokollen¹⁰⁷. TP12 vil derfor ikke blive omtalt yderligere i nærværende sammenhæng.

5.5. Analyse og vurdering.

Der vil i det følgende være en analyse og vurdering af om lovbestemmelsen i UDL § 9, stk. 8 særligt 2. pkt. er i strid med EMRK art. 8 om retten til familieliv og/eller diskriminationsforbuddet efter EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8.

5.5.1. Strider UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. mod EMRK art. 8?

Da ægtefællesammenføring vedrører statens positive forpligtelse til aktivt at sikre og beskytte det enkelte individ retten til privat- og familieliv efter art. 8, skal indgrebstesten ikke anvendes.

UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. medfører som sagt en bevisteknisk forskydning. Dette betyder, at udlændingemyndigheden som udgangspunkt skal meddele afslag på ægtefællesammenføring uden at foretage en undersøgelse af om der foreligger tvang eller andet, hvis parret er nærtbeslægtede eller nærmere

¹⁰⁶ Jf. Kjølbros, Jon Fridrik s. 762 og 765 og Rytter, Jens Elo s. 361-362

¹⁰⁷ Jf. Kjølbros, Jon Fridrik s. 873

beslægtede. Som sagt skal hensynet til udlændingens privat- og familieliv afvejes overfor statens interesse i at have kontrol med, hvem der kan opholde sig i landet. Udfaldet af denne afvejning beror på en konkret vurdering i den enkelte sag, og der må i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret helhedsvurdering, der inddrager hensynet til den herboendes ret til respekt for sit familieliv. I sagen Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. Storbritannien (1985 nr. 94) para. 67 anfører EMD blandt andet: *“In particular, in the area now under consideration, the extent of a State's obligation to admit to its territory relatives of settled immigrants will vary according to the particular circumstances of the persons involved”*. Ifølge EMD skal der herefter ved vurderingen af, om en stat er forpligtet til efter art. 8 at tillade ægtefællesammenføring, foretages en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen.

Det der taler for, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. kan være i strid med art. 8 om retten til familieliv er, at reglen med dens bevistekniske forskydning, herunder at udlændingemyndigheden skal give afslag, hvis der er en oplysning om at parret er nærtbeslægtede, medmindre andet er sandsynliggjort, sammenholdt med den bevisbyrde som ægteparret skal løfte, som udgangspunkt kan udelukke hensyntagen til konkrete omstændigheder. Frivillighedskravet kan dog fraviges hvis *”ganske særlige grunde, herunder hensynet til familiens enhed, afgørende taler derfor”* jf. UDL § 9, stk. 8, 1.pkt. Med lovændringen i 2005, blev det anført udtrykkeligt i lovteksten, at udlændingemyndigheden ved deres vurdering af om der foreligger ganske særlige grunde, der taler imod at kræve de almindelige betingelser for familiesammenføring opfyldt, herunder frivillighedskravet, skal tage hensyn til familiens enhed. Dette fremgik dog allerede af forarbejderne ved lovændringen i 2002 og 2003, hvor man anførte at hvis der er tale om en situation, hvor nægtelse af ægtefællesammenføring vil stride imod EMRK artikel 8 eller der foreligger ganske særlige grunde, der afgørende taler for, at der må meddeles opholdstilladelse selvom det er tvivlsomt at ægteskabet er indgået efter begge parters eget ønske, vil man kunne fravige betingelsen i UDL § 9, stk. 8¹⁰⁸.

Det kan herefter konkluderes, at lovbestemmelsen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt ikke i sig selv strider mod EMRK art. 8, da der skal tages hensyn til art. 8 om retten til familieliv i den konkrete vurdering efter UDL § 9, stk. 8's ordlyd og forarbejder. Der foreligger endnu ikke danske domme om ægtefællesammenføring, hvor domstolene er kommet frem til, at en administrativ afgørelse efter UDL § 9, stk. 8 har været i strid med art. 8.

¹⁰⁸ Se FT 2003-2004, tillæg A s. 53-54 i forbindelse med lovændringen i 2003. Vedrørende lovændringen i 2002 se FT 2001-2002, tillæg A s. 3984

5.5.2. Strider UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. mod EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8?

Diskriminationstesten som der er blevet redegjort for i afsnit 5.4. skal anvendes i det følgende.

En krænkelse af art. 14 forudsætter ikke, at den materielle rettighed i art. 8, som diskriminationen vedrører, i sig selv er krænkelse. Det er således tilstrækkeligt for at anvende art. 14, at en forskelsbehandling vedrører et forhold, der er omfattet af en af de materielle rettigheder, herunder art. 8. Spørgsmålet er om UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. forskelsbehandler udlændinge med hensyn til retten til familieliv efter EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8.

For at finde frem til svaret om hvorvidt UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. strider imod EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8, skal to domme inddrages i analysen.

I Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen fandt EMD, at de tre kvinder ikke var blevet udsat for diskrimination på grund af race eller fødsel/fødested. Derimod fandt EMD, at EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8 var blevet krænkelse, og at der forelå kønsdiskrimination, fordi at det var lettere for en udenlandsk kvinde, der var gift med en mand, der havde ophold i medlemsstaten, at få tilladelse til indrejse og ophold, end det var for mænd, der var gift med en kvinde, som havde ophold i staten jf. para 74-83. Udover denne dom ses EMD ikke at have afsagt flere domme om ægtefællesammenføring i henhold til art. 14 sammenholdt med art. 8, hvilket understøttes af Integrationsministeriets notat af den 14. januar 2005¹⁰⁹.

Den anden sag er den nyere Højesteretsdom afsagt den 13. januar 2010, hvor dommerne med en 4-3 afgørelse kommer frem til, at reglen i UDL § 9, stk. 7 om 28-års reglen ikke er i strid med EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8.

EMRK art. 14 opregner nogle nærmere bestemte diskriminationsgrunde, men bestemmelsen er som sagt ikke udtømmende. De diskriminationsgrunde der er relevante i denne sammenhæng er for det første forbuddet mod diskrimination begrundet i landets tilhørsforhold/statsborgerskab, da danske statsborgere kan udøve deres familieliv med deres herboende fætter/kusine i landet, i modsætning til den danske statsborger/udlænding der søger om ægtefællesammenføring med sin udenlandske fætter/kusine, der som udgangspunkt kan være forhindret i at udøve familielivet i landet pga. formodningsreglen. For det andet er det diskriminationsforbuddet begrundet i etnisk oprindelse, fordi reg-

¹⁰⁹ Se INM notat af den 14. januar 2005 s. 10

len i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. i praksis kun rammer visse etniske grupper, hvor det er en del af kulturen og traditionen at indgå ægteskab med nærtbeslægtede.

Ifølge EMD's praksis skal der være særligt tungtvejende grunde til, for at udøve forskelsbehandling pga. statsborgerskab og etnisk oprindelse¹¹⁰.

For det første skal der tages stilling til om der foreligger forskelsbehandling af sammenlignelige situationer.

Danske statsborgere nyder ikke en mere fordelagtig behandling når der er tale om ægtefællesammenføring efter udlændingeloven, og de er også omfattet af UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. jf. UDL § 9, stk. 1, nr. 1 litra a. I Danmark nyder personer der er født i landet dog en mere fordelagtig behandling, da de kan gifte sig med deres herboende nærtbeslægtede, herunder med sin fætter eller kusine og udøve deres familieliv i landet. Det kan en dansk statsborger/udlænding der søger om ægtefællesammenføring derimod ikke, da formodningsreglen om, at ægteskaber indgået mellem nærtbeslægtede anses som værende tvangsægteskab, som udgangspunkt kan medføre, at ægteparret ikke kan udøve deres familieliv i landet. Derudover følger det af den danske ægteskabslov, at ægteskab mellem nærtbeslægtede ikke anses for at være et tvangsægteskab og det er lovligt jf. ægteskabslovens (ÆL) § 6 modsætningsvis. Det følger af ÆL § 6, at ægteskab mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje eller mellem søskende ikke må indgås dvs. at et ægteskab mellem fætter og kusine er acceptabelt og det ikke anses for værende et tvangsægteskab. UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. anser derimod som udgangspunkt ægteskaber mellem nærtbeslægtede, herunder fætter og kusine ægteskaber som tvangsægteskaber, og udlændingemyndigheden kan af den grund som udgangspunkt meddele afslag på ægtefællesammenføring.

På baggrund af ovenstående foreligger der forskelsbehandling af sammenlignelige eller lignende situationer.

Spørgsmålet er herefter om der er tale om direkte diskrimination begrundet i tilhørsforhold/statsborgerskab, og om den er objektiv og rimelig begrundet. Der er tale om direkte diskrimination, da reglen i ÆL § 6 sammenholdt med UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. behandler danske statsborgere/udlændinge bedre, da de som sagt kan udøve deres familieliv i landet med deres herboende fætter/kusine og ægteskabet anses ikke for værende et tvangsægteskab.

¹¹⁰ Se Rytter, Jens Elo s. 363 og s. 365 samt Kjølbro, Jon Fridrik s. 770-771

I Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen var det lettere efter den dagældende britiske udlændinge-lov at opnå ægtefællesammenføring, når den herboende var statsborger. EMD udtalte i forhold til klagepunktet om diskrimination på grund af fødsel jf. para 88: *“It is true that a person who, like Mrs. Balkandali, has been settled in a country for several years may also have formed close ties with it, even if he or she was not born there. Nevertheless, there are in general persuasive social reasons for giving special treatment to those whose link with a country stems from birth within it. The difference of treatment must therefore be regarded as having had an objective and reasonable justification and, in particular, its results have not been shown to transgress the principle of proportionality”*. Det kan herefter udledes af Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen, at det ikke er konventionsstridigt at diskriminere pga. fødested. Spørgsmålet er om det også gælder tilhørsforholdet/statsborgerskabet.

I den nyere Højesteretsdom afsagt den 13. januar 2010 kommer flertallet frem til, at Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen taler for, at fødested og statsborgerskabskriteriet har samme sigte. Flertallet anfører *“Kriteriet om dansk indfødsret i 28 år har efter vores opfattelse samme sigte som det krav om fødested i UK, der blev godkendt af Domstolen som ikke konventionsstridigt i dommen fra 1985, nemlig at udskille en gruppe af statsborgere, som ud fra en general betragtning har en varig og stærk tilknytning til landet”*. Mindretallet i Højesteret anfører derimod, at *“forskelsbehandling, der er baseret på varigheden af et statsborgerskab, ikke kan sidestilles med en forskelsbehandling, der er baseret på fødested”*.

Fødested og statsborgerskab har mange ligheder, herunder at man har en vis varig og stærk tilknytning til landet, men også foreshelle, da man kun kan få statsborgerskab i et land hvis man opfylder visse betingelser, hvorimod fødestedet ikke er selvvalgt.

Da begge ovenstående sager handler om ægtefællesammenføring, og da der er tale om at begreberne fødested samt statsborgerskab har visse slående ligheder, må det herefter konkluderes, at det ikke er konventionsstridigt at diskriminere pga. statsborgerskabet/tilhørsforholdet til landet.

Det skal herefter diskuteres, om der er tale om indirekte diskrimination begrundet i etnisk oprindelse og om den er objektiv og rimelig begrundet. Der er tale om indirekte diskrimination, da reglen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. som generelt og tilsyneladende er neutral i praksis rammer bestemte etniske grupper, hvor det er en del af kulturen og traditionen at indgå (arrangerede) ægteskaber mellem nærtbeslægtede. Se hertil afsnit 2.2.2. hvor det blandt andet fremgår, at personer fra Pakistan, Libanon og Tyrkiet oftest indgår (arrangerede) ægteskaber med en nærtbeslægtet pga. kulturen og tradi-

tionen. Der kan endvidere henvises til de fire nævnte domme i kapitel 3, hvor det viser sig, at alle fire ægtepar kommer fra Tyrkiet¹¹¹.

I Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen udtalte EMD i forhold til klagepunktet om racediskrimination, at det grundlæggende formål med bestemmelserne i den britiske udlændingelov var at begrænse tilgangen af personer, der måtte forventes at ville søge fuldtidsarbejde for at forsørge familien jf. para 85: *“As the Court has already accepted, the main and essential purpose of the 1980 Rules was to curtail "primary immigration" in order to protect the labour market at a time of high unemployment. This means that their reinforcement of the restrictions on immigration was grounded not on objections regarding the origin of the non-nationals wanting to enter the country but on the need to stem the flow of immigrants at the relevant time.”* Formålet med reglerne var at begrænse antallet af udenlandske mænd, som ville have opholdstilladelse i Storbritannien. Man henviste til, at især mænd ville være erhvervsaktive og at dette kunne påvirke den i forvejen høje arbejdsløshed i Storbritannien i negativ retning.

EMD anførte endvidere, at det forhold, at bestemmelserne i den britiske udlændingelovgivning ramte visse etniske grupper særlig hårdt, ikke kunne betegnes som racistisk motiveret, da det alene skyldes et særligt stort immigrationspres jf. para 85: *“That the mass immigration against which the rules were directed consisted mainly of would be immigrants from the New Commonwealth and Pakistan, and that as a result they affected at the material time fewer white people than others, is not a sufficient reason to consider them as racist in character: it is an effect which derives not from the content of the 1980 Rules but from the fact that, among those wishing to immigrate, some ethnic groups outnumbered others.”* Abdulaziz, Cabales og Balkandali dommen taler for, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. ikke er diskriminerende ud fra synspunktet om etnisk oprindelse.

Til støtte herfor skal for det første anføres, at EMD lægger afgørende vægt på den britiske udlændingelovs udtrykkelige formål samt ordlyden af de pågældende regler, der ikke forskelsbehandler mellem forskellige kategorier af udlændinge. I forhold til UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er formålet med bestemmelsen at forhindre tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede og ifølge ordlyden af lovreglen forskelsbehandler man ikke mellem danske statsborgere og udlændinge. I forhold til ÆL § 6 er formålet at hindre ægteskaber mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje og ifølge lovreglens ordlyd forskelsbehandler man heller ikke mellem danske statsborgere eller udlændinge.

¹¹¹ Se hertil IMR's Udredning nr. 1, 2004 s. 152 note 24: *”Ugbrevet Mandag Morgen udgav i april 2002 et baggrundsnotat om ægteskab mellem fetter og kusiner...at et sådant indgreb (UDL § 9, stk. 8, 2.pkt.) kun i begrænset omfang vil ramme grupper udenfor indvandrerkræde...”*

For det andet tillægger EMD det ikke betydning, at der er flere udlændinge fra bestemte lande, der er berørt af reglerne, og man lægger vægt på, at dette blot er resultatet af, at der er flere udlændinge fra disse bestemte lande, der ønsker tilladelse til indrejse og ophold. Det kan derfor udledes af dommen, at regler om opnåelse af indrejse og opholdstilladelse, hvis formål og ordlyd er generel og neutral, som udgangspunkt ikke anses for diskriminerende ud fra synspunktet om etnisk oprindelse, alene fordi reglerne rammer en specifik etnisk gruppe.

Til støtte for, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. ikke skal vurderes på samme måde som Abdulaziz, Cabales og Balkandali dommen er, at EMD efterprøver og foretager en abstrakt fortolkning af den britiske udlændingelovs forenelighed med EMRK. Derudover er Abdulaziz, Cabales og Balkandali sagen fra 1985 og EMD's praksis bærer præg af dynamisk fortolkningsstil i deres retspraksis. Den dagældende britiske udlændingelov ligner heller ikke den danske udlændingelov.

I henhold til den nyere Højesteretsdom afsagt den 13. januar 2010 fastslår flertallet, at *"Efter vores opfattelse bygger 28-års reglen således på et objektive kriterium, der må anses for sagligt begrundet..."* Flertallet fastslår endvidere, at *"virkningen af 28-års reglen ikke kan anses for at være uproportional..."* Flertallet finder herefter, *"at der i den foreliggende praksis fra Menneskerettighedsdomstolen ikke er grundlag for at fastslås, at 28-års reglen har indebåret en konventionsstridig diskrimination..."* Mindretallet fastslår derimod, at *"den indirekte forskelsbehandling, som 28-års reglen indebærer, ikke kan anses for sagligt begrundet og derfor i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 14 sammenholdt med artikel 8"*.

UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. varetager et anerkendelsesværdigt/legitimt formål nemlig at hindre tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede, men det centrale spørgsmål bliver om formodningsreglen om, at et ægteskab mellem nærtbeslægtede anses som værende tvangsægteskab med den tilhørende bevis tekniske forskydning, også er objektiv og rimelig begrundet set i lyset af reglens forskelsbehandlende virkning, dvs. om der er proportionalitet mellem det anvendte middel og det formål der søges realiseret som anført af Kjølbro, eller om forskelsbehandlingen er nødvendig eller rimelig i forhold til formålet som anført af Rytter.

UDL § 9, stk. 8 har til formål at bekæmpe alle tvangsægteskaber, og det kan derfor argumenteres for, at bestemmelsen i 1.pkt. i sig selv hindrer tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede, således at der ikke er brug for 2.pkt. I stedet for at have reglen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt kan man i forarbejderne henvise til dette som et moment der taler for, at ægteskabet ikke er indgået frivilligt, i stedet for at have reglen med den bevis tekniske forskydning som i praksis har vist sig at volde problemer, hvilket også ses i dommene fra 2008.

Med UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. sidestiller man ægteskab mellem nærtbeslægtede med tvangsægteskab(middel), således at parret skal kunne afkræfte denne formodning førend ægtefællesammenføring kan meddeles. Formålet med denne regel er som sagt at forhindre tvangsægteskaber mellem nærtbeslægtede(mål). Da der ikke foreligger undersøgelser af hvor mange nærtbeslægtede ægteskaber, herunder fætter-kusine ægteskaber, der er udtryk for tvangsægteskaber jf. Socialforskningsinstituttets undersøgelse fra 2009 i afsnit 2.2.1. og 2.2.2, og at fætter-kusine ægteskaber i Danmark ikke anses for værende tvangsægteskab, og at man som dansk statsborger/udlænding kan udøve familielivet i landet hvis man er gift men sin herboende fætter/kusine, synes reglen UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., at være uproportionalt i forhold til EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8.

Da EMD har givet udtryk for, at der skal særligt tungtvejende grunde til for at udøve forskelsbehandling pga. statsborgerskab og etnisk oprindelse, må Danmarks skønsmargin på grundlag heraf, også være indskrænket i forhold til vurderingen af, om den indirekte forskelsbehandling som UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. medfører, kan anses for at være proportionalt.

På baggrund af ovenstående analyse må det konkluderes, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. sandsynligvis er i strid med EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8, da reglen er udtryk for en ikke rimelig og uproportional forskelsbehandling.

Konklusionen understøttes af IMR's statusrapport fra 2003, der anfører, at formodningsreglen i UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er problematisk, fordi den medfører, at en *"forholdsvis bred persongruppe stilles ringere efter reglerne om ægtefællesammenføring for en adfærd, som i øvrigt er helt lovlig"*. IMR anfører endvidere, at det er instituttets vurdering, *"at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vil finde, at det nuværende tilknytningskrav(dvs. UDL § 9, stk.7) ved ægtefællesammenføringer sammenholdt med reglerne indeholdt i det nye lovforslag (dvs. bl.a. UDL § 9, stk. 8, 2.pkt.) er udtryk for en usaglig og uproportional forskelsbehandling mellem danske statsborgere på grundlag af etnisk tilhørsforhold, som strider mod EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8...."*¹¹² Dette fremgår ikke direkte af IMR's Udredning nr. 1, 2004, men IMR forholder sig meget kritisk til formodningsreglen i udredningen¹¹³. Det bemærkes hertil, at Integrationsministeriet i den forbindelse har udsendt et notat af den 14. januar 2005, hvori man gennemgår og kommenterer de punkter i

¹¹² Jf. IMR's statusrapport fra 2003 s. 62 og IMR's hørings svar af 5. oktober 2003 afsnit 5 om racediskrimination. Det bemærkes, at man i IMR's statusrapport fra 2003 refererer til lovforslaget L6 fremsat den 8. oktober 2003 på s. 62 og indførelsen af 2.pkt. i UDL § 9, stk. 8 blev indført ved lovforslag L6 af 8. oktober 2003.

¹¹³ Se IMR's Udredning nr. 1, 2004 s. 151 f.

UDL, der efter IMR's udredning er i strid med internationale forpligtelser. Integrationsministeriet ses ikke at omtale UDL § 9, stk. 8 nogetsteds i notatet¹¹⁴.

Kap. 6 Konklusion.

Meningen med specialet er at give læseren en viden om og indsigt i UDL § 9, stk. 8, særligt 2.pkt., som har været genstand for diskussion i flere medier. Målet med specialet har været at få belyst, om lovgiver har villet ramme både arrangerede ægteskaber som oftest er en del af kulturen og traditionen samt tvangsægteskaber, da det ikke fremgår klart og tydeligt af forarbejderne. Derudover har det været specialets mål, at få belyst om udlændingemyndighedens praksis er i overensstemmelse med lovbestemmelsens forarbejder og formål, på baggrund af en undersøgelse og analyse af retspraksis. Målet med specialet har endvidere været, at få klarlagt sondringen mellem de civile retlige regler om nova og bevisbedømmelse samt de forvaltningsretlige regler om skønsudøvelse, og hvilken betydning disse begreber har for domstolsprøvelsen efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. Endelig har det været specialets mål, at finde ud af om UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. er i overensstemmelse med EMRK.

Ud fra ovenstående analyse kan det konkluderes, at tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke skal sidestilles med hinanden, og at lovgiver ud fra forarbejderne, UDL § 9, stk. 8's formål og ordlyd, ikke ønsker at ramme arrangerede ægteskaber generelt, men kun hvor der er tale om tvang, dvs. tvangsægteskaber. Som antydning kan der være tale om en overlapning, da begreberne kan minde om hinanden. Der er dog behov for en større grad af afgrænsning af de to begreber, af hensyn til samfundet og det enkelte individ.

Det kan udledes ud fra den statistiske undersøgelse, at der bliver givet flere afslag efter UDL § 9, stk. 8, hvilket for det første skyldes lovstramningen i 2003, men også andre udokumenterbare forhold. Med udgangspunkt i retspraksis, kan det konkluderes, at udlændingemyndighedens praksis i vidt omfang er i overensstemmelse med lovbestemmelsens forarbejder og formål. Dog kan det på baggrund af retspraksis og Integrationsministeriets praksisnotat af den 16. oktober 2009 påvises, at administrativ praksis på visse væsentlige punkter ikke er forenelig med lovbestemmelsens forarbejder og formål. Derudover kan det i forbindelse med analysen af retspraksis påvises, at administrativ praksis formaliserer bedømmelsen efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., da vurderingen oftest er baseret på indikationsmomenter som dem, der er angivet i citaterne fra lovforarbejderne. Disse forhold medfø-

¹¹⁴ Se INM's notat af 14. januar 2005

rer en retsikkerhed for det nærtbeslægtede ægtepar, der frivilligt har indgået ægteskab, og har helt sikkert medvirket til, at der har været så mange retssager i 2008 efter UDL § 9, stk. 8, 2.pkt, og at Udlændingesservice i udpræget omfang er begyndt at indkalde folk til interview.

Ved domstolsprøvelsen er forhandlingsprincippet afgørende for hvad sagens udfald bliver, men det har de civilretlige regler om bevisbedømmelse samt de forvaltningsretlige regler om skønsudøvelse i vidt omfang også. På baggrund af analysen, kan det konkluderes, at UDL § 9, stk. 8, 2.pkt. ikke er en bestemmelse om skønsudøvelse, men bestemmelse om bevisbedømmelse, og derfor er domstolene ikke tilbageholdende med prøvelsen og derfor kan der tages hensyn til efterfølgende omstændigheder, efter reglerne om fri bevisførelse samt lovbestemmelsens retsfaktumbeskrivelse.

Sluttelig kan det konkluderes, at UDL § 9, stk. 8, særligt 2.pkt. ikke strider mod EMRK art. 8 om retten til familieliv, da der ifølge lovbestemmelsens forarbejder og ordlyd skal tages hensyn hertil i den konkrete vurdering. Derimod strider lovreglen formentligt med diskriminationsforbuddet i EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8, da reglen er udtryk for en ikke rimelig og uproportional forskelsbehandling.

Højesteret har i den nyere dom afsagt den 13. januar 2010 med en 4-3 afgørelse, været meget tæt på at afsige dom, om at 28-års reglen i UDL § 9, stk. 7 er i strid med EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8. Denne afgørelse skal vist nok indbringes for EMD, og hvis 28-års reglen i UDL § 9, stk. 7 hos EMD bliver anset som værende stridende mod EMRK art. 14 sammenholdt med art. 8, vil det kunne påvirke lovgiveren i forbindelse med udformningen af udlændingeloven, herunder UDL § 9, stk. 8, 2.pkt., som i realiteten sidestiller nærtbeslægtede ægteskaber med tvangsægteskaber.

Litteraturliste:

Bøger:

Christensen, Bent	<i>Forvaltningsret. Prøvelse</i> 2. udgave, 5. oplag Jurist- og Økonomforbundets Forlag 1994 Citeret som "Christensen"
Christensen, Lone B. Hallberg, Kira Homann, Gunnar Kjær, Kim U. Koch, Ida Elisabeth Lassen, Nina Mikkelsen, Pernille B. Thomassen, Henrik Vedsted-Hansen, Jens	<i>Udlændingeret</i> 3. udgave, 1. oplag Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2006 Citeret som "Christensen m.fl."
Garde, Jens Jensen, Jørgen Albæk Jensen, Orla Friis Madsen, Helle Bødker Mathiassen, Jørgen Revsbech, Karsten	<i>Forvaltningsret, Almindelige emner</i> 4. udgave, 1. oplag Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2004 Citeret som "Garde m.fl."
Gomard, Bernhard Kistrup, Michael	<i>Civilprocessen</i> 6. udgave, 1. Oplag Forlaget Thomson 2007 Citeret som "Gomard og Kistrup"
Jakobsen, Vibeke Schmidt, Garbi	<i>Pardannelse blandt etniske minoriteter i Danmark</i> København 2004 Socialforskningsinstituttet 04:09 Citeret som "Jakobsen og Schmidt"
Khader, Naser	<i>Ære og Skam, Det islamiske familie- og livsmønster i Danmark og Mellemøsten</i> 3. udgave, 4. oplag Borgens Forlag 2006 Citeret som "Khader, Naser"
Kjølbros, Jon Fridrik	<i>Den Europæiske Menneskerettigheds-konvention – for praktikere</i> 2. udgave, 1. oplag Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2007 Citeret som "Kjølbros, Jon Fridrik"

Olwig, Karen Fog Gilliam, Laura Valentin, Karen Bundgaard, Helle Gulløv, Eva Pedersen, Marianne Holm Aarup-Kristensen, Thea Bek-Pedersen, Kathrine Nielsen, Irene Skovgaard Anderson, Sally Pærregaard, Karsten Larsen, Birgitte Romme Hjerrild, Anna Rytter, Mikkel Meinert, Lotte	<i>Lokale liv, fjerne forbindelser</i> 1. udgave, 1. oplag Hans Reitzels Forlag 2005 Citeret som "Olwig m.fl."
Pedersen, René Dejbjerg	<i>Det forvaltningsretlige skøn</i> 1. udgave, 1. oplag Jurist og Økonomforbundets Forlag 2006 Citeret som "Pedersen"
Rytter, Jens Elo	<i>Den Europæiske Menneskerettigheds-konvention – og dansk ret</i> 2. udgave, 1. oplag Forlaget Thomson 2006 Citeret som "Rytter, Jens Elo"
Schmidt, Garbi Liversage, Anika Graversen, Brian Krogh Jensen, Tina Gudrun Jacobsen, Vibeke	<i>Ændrede familiesammenføringsregler – hvad har de nye regler betydet for pardannelsesmønstret blandt etniske minoriteter?</i> København 2009 Socialforskningsinstituttet 09:28 Citeret som "Schmidt m.fl."

Artikler:

El-Gourfti, Fikre Filali	<i>Domstole underkender afslag på fætter-kusine-ægteskaber</i> 2. august 2008 http://politiken.dk/indland/article546958.ece?service (fundet den 8. september 2009) Citeret som "El-Gourftis artikel i Politiken den 2. august 2008"
Voller, Louise	<i>Loven siger, at jeg er blevet tvunget til ægteskab</i> Information 24. februar 2008 http://www.information.dk/print/155396 (fundet den 8. september 2009)

	Citeret som "Vollers artikel i Information den 24. februar 2008"
--	--

Lovforarbejder:

<p>Lov nr. 473 af 1. juli 1998 Lovforslag nr. L. 59 fremsat den 16. april 1998</p>	<p>FT 1997-1998, tillæg A, bind III, 2. samling, s. 1554 Citeret som "FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A"</p>
<p>Lovforslaget som vedtaget</p>	<p>FT 1997-1998, tillæg C, 2. samling, s. 503 Citeret som "FT 1997-1998, 2. samling, tillæg C"</p>
<p>Lov nr. 424 af 31. maj 2000 Lovforslag nr. L. 208 fremsat den 29. februar 2000</p>	<p>FT 1999-2000, tillæg A, bind IX, s. 5808 Citeret som "FT 1999-2000, tillæg A"</p>
<p>Lovforslaget som vedtaget</p>	<p>FT 1999-2000, tillæg C, bind II, s. 741 Citeret som "FT 1999-2000, tillæg C"</p>
<p>Lov nr. 365 af 6. juni 2002 Lovforslag nr. L. 152 fremsat den 28. februar 2002</p>	<p>FT 2001-2002, tillæg A, bind VI, 2. samling, s. 3952 Citeret som "FT 2001-2002, tillæg A"</p>
<p>Lovforslaget som vedtaget</p>	<p>FT 2001-2002, tillæg C, 2. samling s. 678 Citeret som "FT 2001-2002, tillæg C"</p>
<p>Lov nr. 1204 af 27. december 2003 Lovforslag nr. L. 6 fremsat den 8. oktober 2003</p>	<p>FT 2003-2004, tillæg A, bind I, s. 46 Citeret som "FT 2003-2004, tillæg A"</p>
<p>Lovforslaget som vedtaget</p>	<p>FT 2003-2004, tillæg C, s. 202 Citeret som "FT 2003-2004, tillæg C"</p>
<p>Bilag 12 og 19 vedr. L. 6</p>	<p>Bilag 12 og 19 vedrørende Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 7-30 stillet til Integrationsministeriet den 12. og 28. november 2003 vedr. L. 6 Citeret som "bilag 12 vedr. L. 6" og "bilag 19 vedr. L. 6"</p>
<p>Lov nr. 324 af 18. maj 2005 Lovforslag nr. L. 78 fremsat den 23. februar 2005</p>	<p>FT 2004-2005, tillæg A, bind II, 2. samling s. 1304 Citeret som "FT 2004-2005, tillæg A"</p>
<p>Lovforslaget som vedtaget</p>	<p>FT 2004-2005, tillæg C, 2. samling s. 110 Citeret som "FT 2004-2005, tillæg C"</p>

Notater, rapporter mv.:

Institut for Menneskerettigheders statusrapport fra 2003	http://www.menneskeret.dk/danmark/statusrapport/status+2003 (fundet den 30. september 2009) Citeret som "IMR's statusrapport fra 2003"
Institut for Menneskerettigheders høringsvar af 5. oktober 2003	Høringsvar fra Institut for Menneskerettigheder af 5. oktober 2003 vedr. forslag til lov om ændring af udlændingeloven http://www.menneskeret.dk/danmark/horingssvar/2003/n03_42 (fundet den 8. september 2009) Citeret som "IM's høringsvar af 5. oktober 2003"
Institut for Menneskerettigheders Udredning nr. 1, 2004	<i>Ægtefællesammenføring i Danmark. Udredning nr. 1</i> Institut for Menneskerettigheder 2004 Citeret som "IMR's Udredning nr. 1, 2004"
Integrationsministeriets notat af den 14. januar 2005	http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/B00FB581-0DF6-4C54-9106-E249345E8671/0/Notat_om_IMR_udredning_2004.pdf (fundet den 29. september 2009) Citeret som "INM's notat af 14. januar 2005"
Integrationsministeriets notat af den 19. august 2005	http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/682239D2-697C-4100-B407-4A13AE66AB7D/0/notat_af_19_august_2005_om_24_aarskravet.pdf (fundet den 29. september 2009) Citeret som "INM's notat af 19. august 2005"
Integrationsministeriets praksisnotat af den 16. oktober 2009	http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/C6DCB443-2EAF-4CFA-8478-BE2293D71B87/0/notat_af_16102009_om_praksis_efter_bestemmelsen_i_udlaendingelovens_9_stk_8.pdf (fundet den 2. november 2009) Citeret som "Praksisnotat af den 16. oktober 2009"

Regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber af 15. august 2003	<i>Handlingsplan for regeringens indsats i perioden 2003-2005 mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber 15. august 2003</i>
Udlændingestyrelsens statistik 2001	Nøgletal på udlændingeområdet 2001
Udlændingestyrelsens statistik 2002-2008	Nøgletal på udlændingeområdet 2002-2008 http://www.nyidanmark.dk/da-dk/statistik/udlaendingeomraadet/statistik_udlaendingeomraadet.htm (fundet den 30. september 2009)
Udlændingestyrelsens årsberetning 2002	Udlændingestyrelsen. Årsberetning 2002

Domme:

Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. United Kingdom	EU-dom af 1985 nr. 94 afsagt den 28. maj 1985
Dom U 2007.1115 H	Højesterets dom afsagt den 30. januar 2007
Dom af 4. marts 2008	Østre Landsrets dom afsagt den 4. marts 2008
Dom af 4. juni 2008	Vestre Landsrets dom afsagt den 4. juni 2008
Dom af 26. juni 2008	Østre Landsrets dom afsagt den 26. juni 2008
Dom U 2008.2516 H	Højesterets dom afsagt den 14. august 2008
Dom af 13. januar 2010	Højesteretsdom afsagt den 13. januar 2010